

BETÆNKNING

VEDRØRENDE UDDANNELSEN AF HUSHOLDNINGSLÆRERINDER

*Afgivet af et af undervisningsministeriet
nedsat udvalg*

BETÆNKNING NR. 189

KØBENHAVN 1958

STATENS TRYKNINGSKONTOR
Un 00-97-bet

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
<u>Indledning</u>	5-6
<u>Den nuværende uddannelse af husholdningslærerinder</u>	7-13
<u>Udvalgets drøftelser</u>	14-20
I. Undervisningsområdet:	15
A. Husholdningsskolerne	15
B. Aften- og ungdomsskolen	15
C. Efterskolerne	16
D. Børneforsorgen	16
E. Folkeskolen	17
II. Oplysningstjeneste og forsøgsarbejde:	18
A. Konsulenttjeneste	18
B. Forsøgsarbejde	19
III. Institutioner m. v. :	20
Husholdningslærerindeuddannelsens forhold til videregående uddannelsesformer	21
<u>Uddannelsen af husholdningslærerinder i udlandet</u>	22-32
A. Rundspørge i udlandet	22
B. Fællesnordisk drøftelse	26
<u>Udvalgets forslag</u>	33-50
Udkast til bekendtgørelse	33
I. Optagelsesbetingelser:	33
A. Almindelige betingelser for optagelse i 1. klasse	33
B. Optagelsesprøven	34
C. Skriftlig prøve	35
II. Undervisningen	36
A. Almindelige bestemmelser	36
B. Særlige bestemmelser	37
<u>Naturfag:</u>	38
1. Kemi	38
2. Fysik	38
3. Mikrobiologi	38
4. Anatomi	39
5. Fysiologi	39
6. Zoologi	39
7. Botanik med plantefysiologi	39
<u>Kostlære</u>	39
1. Madlavning m. v.	40
2. Forsøgskogning	40
3. Biokemi	40

	Side
4. Ernæringslære	40
5. Kostberegning	40
6. Næringsmiddellære	41
<u>Husligt arbejde:</u>	41
1. Rengøring	41
2. Vask og rensning	41
3. Tekstillære og beklædning	42
4. Materiale lære	42
5. Redskabs- og maskinlære	42
6. Boliglære	42
7. Arbejdøkonomi og -hygiejne	42
<u>Familien og samfundet:</u>	43
1. Hjemmets økonomi	43
2. Psykologi	43
3. Sociologi	43
4. Familiekundskab	44
5. Hygiejne med barnepleje	44
<u>Pædagogiske fag:</u>	44
1. Pædagogik	44
2. Praktisk pædagogik m. v.	44
3. Metodik m. v.	45
<u>Fagfordeling</u>	45
III. Den afsluttende prøve	45
A. Almindelige bestemmelser	45
B. De enkelte prøver	49
IV. Ikrafttrædelsesbestemmelser	50
 <u>De økonomiske konsekvenser ved udvalgets forslag.</u>	 51-53

FORTEGNELSE OVER BILAG

<u>Bilag 1.</u> Spørgeskema til rundspørge om uddannelsen af hus- holdningslærerinder i udlandet	55
<u>Bilag 2.</u> Oversigt over optagelsesbetingelser på husholdnings- seminarierne i de nordiske lande, Østrig, Schweiz, U. S. A. og Vesttyskland	59
<u>Bilag 3.</u> Oversigt over fag- og timestfordeling ved husholdningssemi- nariere i de nordiske lande, Østrig, Schweiz, U. S.A. , Canada og Vesttyskland	61
<u>Bilag 4.</u> Oversigt over ansættelsesmulighederne for husholdnings- lærerinder i de nordiske lande, Østrig, Schweiz, U. S. A. Canada og Vesttyskland	63
<u>Bilag 5.</u> Skrivelse fra rektorerne og forstanderne for de nordiske husholdningsseminarier vedrørende den videregående uddannelse af lærerinder i husholdning	65

INDLEDNING

Side om side med den sociale og tekniske ændring af samfundet i den sidste menneskealder er der opstået en række sociale, personlige samt praktisk-tekniske og økonomiske problemer i nærmere eller fjernere tilknytning til den dybtgående forandring i familiens og hjemmets struktur og funktioner, der er medfulgt.

Udviklingen er karakteriseret ved en vis begrænsning og tilpasning af familiens funktioner og som følge heraf en omstilling til en udnyttelse af tekniske installationer i videre omfang.

Særlig inden for arbejder- og funktionærstanden er kvindens stilling i familiens økonomi ændret, og kvindernes udeerhverv har rejst en række problemer.

Såvel i erhvervslivet som i samfundets øvrige funktioner er forståelsen af disse problemer trængt mere igennem, og spørgsmålet om ændrede metoder taget op.

Dette gælder f. eks. i spørgsmål om børnenes opdragelse og uddannelse, i spørgsmål om udnyttelse af de sociale goder, herunder fritidens anvendelse og undervisning af voksne, i spørgsmål om anvendelse i hjemmet og i husholdningen af de tekniske nyfrembringelser og om forbruget og produktionens tilpasning.

Der er i disse spørgsmål, især i årene efter den anden verdenskrig, også fra udlandet modtaget mange impulser til løsningen af de nævnte problemer.

Fra forskellige sider har disse spørgsmål også været bragt ind i drøftelserne om uddannelsen af husholdningslærerinderne, hvilket må ses på baggrund af, at disse lærerinders arbejdsfelt dels er undergået en betydelig forandring og dels er udvidet til områder, hvor de ikke tidligere fandt anvendelse.

Det har herunder været fremført, at den nuværende undervisningsform er utilstrækkelig og tildels utidssvarende, herunder er visse fag i uddannelsen kunne udgå eller reduceres for så vidt angår grene af husgerningen, der tidligere var af stor betydning, men nu er af mindre interesse, at der - under hensyn til den voldsomme mekanisering indenfor husgerningen - burde anvendes mere tid til andre, f. eks. tekniske fag, at der ikke under uddannelsen levnes eleverne tid nok til at beskæftige sig med udnyttelsen af forskningsresultaterne, at uddannelsen er for sammentrængt og ikke giver eleverne tid til beskæftigelse med de humane fag pegende på hjemmets og familiens behov og med deres personlige udvikling, ligesom det ønskes, at undervisningen i pædagogik m. v. udvides.

Tanken om, at en ændring i uddannelsen burde søges gennemført, er støttet fra flere sider, og fra Foreningen af husholdningsskoler og fra Foreningen af danske husholdningslærerinder er der i efteråret 1953 rettet henvendelse til undervisningsministeriet om, at spørgsmålet måtte blive gjort til genstand for overvejelse og drøftelse.

Sagen har derefter været forelagt undervisningsministeriets husholdningsudvalg, der i sin indstilling til ministeriet har fremhævet, at de nugældende regler om uddannelse af husholdningslærerinder i loven af 1942 er fastlagt på et tidspunkt, da forbindelserne med udlandet i nogle år havde været afbrudt, og at de i loven nedfældede bestemmelser er stærkt bundet af traditionelle betragtninger. Under hensyn til den betydelige udvikling, der efter krigen i en række lande er sket i lærerindeuddannelsen og de huslige fag, fandt husholdningsudvalget, at det var ønskeligt at få foretaget en sagkyndig undersøgelse af og om, i bekræftende fald på hvilke punkter, den nuværende lærerindeuddannelse er utilstrækkelig.

Samtidig har udvalget peget på den planlagte oprettelse af en videnskabelig husholdningsuddannelse og understreget, at lærerindeuddannelsen bør tage sigte på den gerning, der fortsat må varetages af ikke-videnskabeligt uddannede lærerinder.

På grundlag heraf og efter brevveksling med statskonsulenten for undervisningsministeriet i sager vedrørende ungdomsundervisningen anmodede undervisningsministeriet husholdningsinspektør, fru Ulla Pedersen om i samarbejde med repræsentanter for husholdningslærerinderne, husholdningsseminarierne, husholdningsskolerne samt Statens husholdningsråd at udarbejde et forslag i hovedlinier til den fremtidige ordning af seminarieuddannelsen, som man fra sagkyndig side måtte ønske.

Det er samtidig tilkendegivet, at undervisningsministeriet er sindet at gøre det forventede forslag til genstand for forhandling med en videre kreds, eventuelt i et hertil nedsat større udvalg.

Efter forslag fra husholdningsinspektøren med hensyn til udvalgets sammensætning bemyndigede ministeriet ved skrivelse af 21. september 1954 denne til at nedsætte det omhandlede udvalg.

Udvalget har herefter fået følgende sammensætning:

seminarieforstander, frk. Rigmor Berg-Nielsen, Birgitte Berg Nielsens husholdnings seminarium,

seminarieforstander Folmer Dam, Ankerhus, Sorø,

seminarielærerinde, frk. Vera la Cour,

som repræsentant for Foreningen af danske husholdningslærerinder,

forstanderinde, frk. Valborg Olsen,

som repræsentant for Foreningen af husholdningsskoler,

husholdningsinspektør, fru Ulla Pedersen (formand),

seminarieforstander, frk. Ella Saaby, Den Suhrske Husmoderskole,

sekretariatsleder, frk. Astrid Stoumann,

som repræsentant for Statens husholdningsråd.

Fuldmægtig i undervisningsministeriet N. Thy-Nielsen blev beskikket som sekretær for udvalget.

Udvalget har til opgave at foretage en undersøgelse af, om og i bekræftende fald på hvilke punkter, den nuværende husholdningslærerindeuddannelse er utilstrækkelig, samt at fremkomme med forslag til afhjælpning af eventuelle mangler ved den gældende ordning.

DEN NUVÆRENDE UDDANNELSE AF HUSHOLDNINGSLÆRERINDER

Med hensyn til det formelle grundlag for uddannelsen af husholdningslærerinder i form af love og bekendtgørelser m.v. bemærkes følgende:

Indtil lov nr. 310 af 4. juli 1942 om husholdningsskoler og husholdningsseminarier hvilede reglerne om husholdningsseminariernes undervisningsmæssige forhold alene på de af undervisningsministeriet den 15. marts 1924 approberede bestemmelser om eksamen m.m. for husholdningslærerinder. De omhandlede bestemmelser angav de fag, hvori der skulle undervises og aflægges prøve samt regler om prøven, censuren og karaktergivningen.

Den nævnte lov af 1942 var for så vidt angik bestemmelserne om husholdningsseminarierne i alt væsentligt baseret på det forslag, der hertil var udarbejdet af husholdningskommissionen af 1938. Loven af 1942 er ændret ved love af 15. marts 1947, 12. april 1949 og 26. april 1956 og genoptrykt senest ved lovekondemtergørelse af 6. juli 1956, men den er med hensyn til reglerne om godkendelse af seminarierne, optagelsesbetingelser for eleverne, undervisningens afslutning med eksamen under medvirken af censorer, uændret siden 1942 indtil nu.

Ifølge de omhandlede lovbestemmelser, jfr. lovekondemtergørelse af 6. juli 1956 § 15, er det en betingelse for at afholde husholdningslærerindeeksamen, at husholdningsseminariet er godkendt af undervisningsministeriet med en bestemt person som forstander. Godkendelsen, der er 6-årig, sker efter en undersøgelse af seminariets hele forhold, jfr. iøvrigt den citerede lovbestemmelse.

Endvidere er det i loven fastsat, at det er en betingelse for optagelse i et husholdningsseminarium, at den pågældende er fyldt 20 år, at hun tilvejebringer tilfredsstillende helbredsattest, at hun har gennemgået et 5 måneders kursus på en husholdningsskole eller anden hertil svarende uddannelse, at hun har bestået en optagelsesprøve, og at hun i et vist tidsrum har udøvet praktisk virksomhed.

Loven fastsætter ikke nærmere regler om uddannelsens varighed eller indhold, idet dette, ligesom reglerne om afholdelse af eksamen, er overladt til ministerens bestemmelse.

I henhold til denne bemyndigelse har undervisningsministeriet ved bekendtgørelse af 8. marts 1945, der senere er afløst af bekendtgørelse af 24. januar 1952, givet nærmere regler om optagelsesprøven, undervisningen og de afsluttende prøver på husholdningsseminarierne.

Herunder er det bestemt, at den ovenfor nævnte praktiske virksomhed, som er en forudsætning for optagelse på et husholdningsseminarium, skal bestå i mindst 12 måneders praktisk husgerning udenfor eget hjem helst såvel i byhusholdning som i landhusholdning.

Endvidere er det bestemt, at den nævnte optagelsesprøve skal omfatte skriftlig dansk og skriftlig regning. Elever, der har bestået mellemskoleeksamen, realeksamen, pigeskoleeksamen eller almindelig forberedelseseksamen (præliminæreksamen) med mindst g (12, 00) i skriftlig regning, og elever, der har bestået realeksamen, pigeskoleeksamen eller almindelig forberedelseseksamen (præliminæreksamen) med mindst g (12,00) i skriftlig dansk, kan dog med undervisningsministeriets tilladelse fritages for prøven. Elever, der har bestået studentereksamen eller optagelsesprøven til et seminarium eller et forskoleseminarium, er fritaget for optagelsesprøve.

For at kunne indstille sig til optagelsesprøve skal aspiranten i almindelighed være fyldt 18 år. Undervisningsministeriet kan dog i særlige tilfælde dispensere fra dette krav.

Formålet med undervisningen på husholdningsseminarierne er ifølge den nævnte bekendtgørelse at uddanne husholdningslærere til undervisning i husgerning, såvel praktisk som teoretisk, i husholdningsskoler, højskoler, efterskoler, ungdoms- og aftenskoler samt til skolekøkkenundervisning i barneskolen.

Undervisningen skal være præget af de krav, elevernes fremtidige gerning stiller til dem, og der skal foruden den faglige huslige uddannelse meddeles dem kundskaber og færdigheder, der kan fremme deres almindelige udvikling.

Med hensyn til fagrækken er det fastsat, at der skal meddeles undervisning i følgende fag:

- a. Praktisk arbejde (køkkenarbejde, husligt arbejde, husholdningsteknik).
- b. Anatomi.
- c. Botanik med plantefysiologi.
- d. Mikrobiologi.
- e. Husholdningsøkonomi, herunder husholdningsregning, kostberegning, husholdningsregnskab, budgetlægning.
- f. Kemi med laboratorieøvelser.
- g. Varekundskab med næringsmiddellære.
- h. Kostlære med biokemi.
- i. Fysiologi.
- j. Hygiejne med syge- og barnepleje.
- k. Undervisningsøvelse, herunder skolekøkkenundervisning, øvelsesskole for voksne, forevisninger for voksne, foredragsøvelse.

Desuden undervises der i fysik, boliglære, materiale- og redskabslære, psykologi, pædagogik og metodik, arbejdskundskab og bøgernes brug. I disse fag aflægges ikke prøve.

Endvidere kan der undervises i og aflægges prøve i enkelte andre fag, dog uden at karakteren herfor medregnes i det pointstal, der bestemmer hovedkarakteren. Af sådanne fakultative fag kan nævnes samarittergerning samt håndarbejde og havebrug.

Til vejledning for seminarierne er opstillet efterfølgende normalplan

	Gennemsnitl. ugentligt timetal	Ialt timetal ca.
1. klasse:		
1. Praktisk arbejde *)		
a. Køkkenarbejde	10	360
b. Husligt arbejde (rengøring, vask m.m.)	5	180
c. Husholdningsteknik:		
1. Køkkenarbejde	4	144
2. Husligt arbejde.	2	72
2. Anatomi * *)	2	72
3. Botanik med plantefysiologi **).	2	72
4. Mikrobiologi	1	36
5. Kemi **).	6	216
deraf 2 ugentl. timers laboratoriearbejde		
6. Husholdningsregning og kostberegning • .	1	36
7. Fysik:	1	36
8. Kostlære	1	36
9. Bøgers brug		10
2. klasse:	ca. 35	ca. 1270
1. Varekundskab med nærings- middellære * *) * *)	3	108
2. Kostlære med biokemi**). * *)	5	180
3. Mikrobiologi * *)	1	36
4. Fysiologi * *)	1½	54
5. Hygiejne med syge-og barnepleje * *) ...	1½	54
6. Husholdningsøkonomi * *) * *)	4	144
7. Undervisningsøvelser * *)	10	360
8. Praktisk arbejde (laboratoriearbejde)...	2	72
9. Boliglære	½	18
10. Materiale- og redskabslære	1	36
11. Psykologi, pædagogik og metodik	3	108
12. Arbejdskundskab	½	18
	ca. 33	ca. 1188

*) praktisk eksamen. **) mundtlig eksamen. ***) skriftlig eksamen.

Det egentlige timetal må ikke overstige 36 timer.

Det forudsættes, at der udenfor undervisningen i de huslige fag gives supplerende, orienterende foredrag om almene og kulturelle emner, herunder emner fra samfundslære.

Med hensyn til de enkelte fag er iøvrigt fastsat følgende:

Praktisk arbejde

Der regnes med et ugentligt timetal på ca. 21 timer i 1. klasse. Eleverne må i det praktiske arbejde have lejlighed til at se og afprøve de for alle arbejder mest hensigtsmæssige metoder.

a. Køkkenarbejde ca. 10 ugentlige timer:

Dette omfatter madlavning, såvel daglig som finere, således at alle typer af retter bliver gennemgået.

Bagning omfatter bagning af alle typer af brød og bagværk.

Under slagning gennemgås partering af de forskellige dyr og den bedste udnyttelse af de forskellige dele.

Konservering omfatter alle forskellige anvendte opbevaringsmetoder for frugt, grøntsager, kød, fisk og æg.

b. Husligt arbejde ca. 5 ugentlige timer.

Alle i et hjem forekommende rengøringsarbejder gennemgås både som daglig rengøring og uge- og hovedrengøring, derunder den mest hensigtsmæssige behandling af de i huset forekommende materialer. Desuden gennemgås borddækning og servering.

Endvidere gennemgås de forskellige vaskemetoder og de forskellige stoffers mest hensigtsmæssige behandling, herunder tøjbehandling, pleaftagning, rensning, presning og tøjreparation.

c. Husholdningsteknik:

1. Køkkenarbejde, ca. 4 ugentlige timer.

Undervisningen omfatter: Forevisninger af nye arbejder. Gennemgang af de praktiske arbejder, øvelser i tilrettelæggelse af køkkenarbejde. Som hjælpemiddel kan en anerkendt kogebog benyttes.

2. Husligt arbejde, ca. 2 ugentlige timer.

Undervisningen omfatter: Forevisninger i rengøringsmidler og -metoder samt vaskemidler og -metoder. Hjemmets vedligeholdelse. Redskabs- og maskinlære. Skadedyr i hjemmet. Øvelser i tilrettelæggelse af det huslige arbejde. Som hjælpemiddel kan anvendes Stoumann: Husligt arbejde. (Rengøring, borddækning, vask, rensning og arbejdets tilrettelæggelse).

I 2. klasse fortsættes med praktisk arbejde som praktisk laboratoriearbejde med 2 ugentlige timer.

Anat om i

Der regnes med 2 ugentlige timer i 1. klasse.

Der fordres kendskab til skelettet, tænder, muskler, huden, åndedrætsorganerne, blodkarsystemet, fordøjelsesorganerne og andre indre organer, nervesystemet og sansorganerne i et omfang, der svarer til anatomen i C. Brandt Rehberg og CM. Steenberg: Menneskets anatomi og fysiologi.

Botanik med plantefysiologi og mikrobiologi

Der regnes med 2 ugentlige timer til botanik med plantefysiologi i 1. klasse, medens der regnes med 1 ugentlig time til mikrobiologi i 1. klasse og 1 ugentlig time til mikrobiologi i 2. klasse. Der fordres kendskab til systematisk botanik, planteanatomi, morfologi, celler, deres liv og formering, de forskellige plantevæv og deres struktur, ydre faktorerers indvirkning på plante-

vævene i et omfang, der svarer til V. Abrahamsen, Tyge W. Bøcher og Poul Larsen: Plantelivet. I mikrobiologi fordres kendskab til bakteriers, skimmelsvampes og gærsvampes systematik og fysiologi specielt for de mikroorganismer, som har betydning i husholdningen. Til undervisning benyttes Albert Hansen og O. Vinther: Lærebog i mikrobiologi for husholdningslærere.

Kemi

Der regnes med 6 ugentlige timer, herunder 2 til laboratoriearbejder, i 1. klasse. Der fordres kendskab til kemiens grundbegreber, uorganisk kemi, metalloider, metaller, kendskab til grundlaget for den kemiske analyse og analysemetoder m.m., organisk kemi, alifatiske og cykliske forbindelser og proteinstoffer i et omfang, der svarer til Wille Jørgensen: Lærebog i kemi.

Varekendskab til næringsmiddellære

Der beregnes 3 ugentlige timer i 2. klasse, herunder timer til forsøg og forsøgskogning.

Der fordres kendskab til fordringer til en god vare, til dens produktion, behandling, pris og egenskaber, til fødemidlernes gruppering og betydning i folkeernæringen, til levnedsmiddelkontrol og til lovgivningen vedrørende levnedsmidler i et omfang, der svarer til Dam og Elgstrøm: Vore fødemidler. Faget underbygges med ekskursioner.

Kostlære med biokemi

Der beregnes 1 time ugentlig i 1. klasse og 5 timer ugentlig i 2. klasse. I 1. klasse gennemgås de forskellige næringsstoffer og deres opgaver, behov og energiomsætningen.

Der fordres kendskab til ernæringsfysiologi, fødemidlernes plads i ernæringen, tilberedningens indvirkning på fødemidlerne, næringsbehov under forskellige forhold, ernæringsproblemet i forhold til produktion, indkomst, spisevaner, folkesundhed m.m. i et omfang, der svarer til Ege: Ernæringslære, udarbejdelse af kostplaner, tilrettelægning af kostundersøgelser. I biokemi fordres kendskab til æggehviteproteiner, fedtstoffer, kulhydrater, salte, enzymer, vitaminer og hormoner i et omfang, der svarer til E. Hoff-Jørgensens afsnit om biokemien i Wille Jørgensen: Lærebog i kemi.

Fysiologi

Der beregnes 1½ ugentlig time i 2. klasse.

Der fordres kendskab til blodet og kredsløbet, åndedrættet, fordøjelse, opslugning, assimilation, stofskifte, udskillelse, kirtelsekretion m.m. i et omfang, der svarer til fysiologien i C. Brandt Rehberg og C. M. Steenberg: Menneskets anatomi og fysiologi.

Hygiejne med syge- og barnepleje

Der beregnes 1½ ugentlig time i 2. klasse.

Der fordres kendskab til almindelig og personlig hygiejne, bolighygiejne,

spildevands- og drikkevandshygiejne, køkkenhygiejne, skolehygiejne og seksuel hygiejne, mikroorganismer, der har særlig betydning for sundhedens bevarelse i hjem og samfund, almindelige infektionssygdomme, desinfektion, arveligheds-lære, hjemmets sygepleje, husapotek og nødhjælp i et omfang, der svarer til Dalmark: Hygiejne.

I barnepleje gennemgås barnets fysiske udvikling, det spæde barns pasning, naturlig og kunstig ernæring, afvænnning og ernæring i nærmest følgende tid, de almindeligste børnesygdomme.

Husholdningsøkonomi

Der beregnes 1 time ugentlig i 1. klasse og 4 timer ugentlig i 2. klasse. Undervisningen fordeler sig således:

1. Beregningsopgaver

- a. Husholdningsregning: regneopgaver med tilknytning til praktiske arbejder.
- b. Kostberegning: talmæssig indøvelse af kostberegning og kostundersøgelser.

2. Husholdningsøkonomi

- a. Husholdningsøkonomi: produktion, omsætning og forbrug af varer, der anvendes i husholdningen, priser, betalingsmidler og kreditformer, skatter og forsikringer, arbejdsøkonomi og husholdningens betydning for samfundet.
- b. Budgetlægning: budgetlærers principper og tilpasning, budgetlægning.
- c. Husholdningsregnskab: husholdningsregnskab anlægges, gennemføres og afsluttes.

Undervisningsøvelser

Der beregnes 10 ugentlige timer i 2. klasse.

Undervisningen fordeler sig således:

- a. Undervisning af børn i skolekøkken. Hver elev må have lejlighed til at undervise 3 a 4 gange.
- b. Undervisning i øvelsesskole med unge piger. Hver elev må have lejlighed til at undervise 3 a 4 gange.
- c. Forevisninger for voksne elever i praktisk arbejde. Hver elev må have holdt 6 a 8 forevisninger.
- d. Foredragsøvelser i teoretiske fag. Hver elev må holde 2 foredrag.

Fysik

Der beregnes 1 ugentlig time i 1. klasse.

Hovedvægten lægges på varmelære, elektricitetslære og mekanisk fysik. Undervisningen underbygges med demonstrationer.

Boliglære

Der beregnes ½ time ugentlig i 2. klasse.

Faget omfatter: Boligens opgaver, størrelse, indretning, opvarmning, belysning, bohavede, farver, udstyr, hygiejniske forhold og bosætningsøkonomi. Særlig vægt lægges på køkkenindretning og de til økonomiafdelingen knyttede rum.

Materiale- og redskabslære

Der beregnes 1 time ugentlig i 2. klasse. Materialelæren omfatter råvarenes oprindelse, egenskaber og anvendelse i et omfang svarende til materialelæren i Stoumann: Husligt arbejde.

I redskabslæren gennemgås redskaber, tekniske hjælpemidler og maskiner, der anvendes i husholdningen, og udarbejdes oversigt over de ved hvert af de forskellige arbejder absolut nødvendige redskaber.

Psykologi, pædagogik og metodik

Der beregnes 3 timer ugentlig i 2. klasse. Undervisningen omfatter i psykologi: almindelig psykologi, barne- og ungdomsårenes psykologi. Uddrag af logikken, nyere psykologiske strømninger. I pædagogik: almindelig undervisningslære, aktuelle opdragelses- og undervisningsspørgsmål, det danske skolevæsen og dets historie. Husholdningsundervisningens udvikling og forskellige former samt lovgivningen herom. I metodik: plan for de forskellige typer af husholdningsundervisning. Omkostninger ved undervisningen, drifts- og anskaffelsesudgifter.

Der gives et kursus på 10-15 timer i praktiske taleøvelser med stemmedannelse.

Arbejdskundskab

Der beregnes ½ time ugentlig i 2. klasse.

Med henblik på undervisning i arbejdskundskab i ungdomsskolen for den ufaglærte ungdom udføres øvelser i tilrettelægning af hjemmets økonomi.

Inden udgangen af 1. klasse skal der gives eleverne et kursus på mindst 10 timer i biblioteksorientering, helst på lånebibliotek (herunder bøgernes opstilling efter decimalklassedeling, benyttelse af kartotek m.m. og håndbogsafbenyttelse).

UDVALGETS DRØFTELSE

I forbindelse med drøftelserne om den nuværende lærerindeuddannelses tilstrækkelighed og eventuelle mangler er det naturligt at gå ud fra de krav, der stilles til husholdningslærerinderne inden for de skoleformer, institutioner, erhverv m. v., hvor de finder anvendelse. Dette område er - betragtet over en årrække - blevet væsentligt udvidet, og der er bl. a. en større stigning i antallet af husholdningslærerinder ansat ved institutioner samt beskæftiget ved handels- og industrivirksomheder og ved forsøgsarbejde.

Det må fastholdes, at hovedformålet for undervisningen på husholdningsseminarierne både nu og fremover principielt bør være at uddanne lærerinder til undervisning i husholdning m. v., men efter udvalgets opfattelse er det nødvendigt, at der tages videregående hensyn til de øvrige grene af lærerindernes anvendelsesområde, end det er muligt under den nuværende ordning af uddannelsen.

Man har derfor foretaget en gennemgang af samtiige hovedområder, hvor husholdningslærerinderne i dag finder anvendelse, og man har indkaldt repræsentanter for lærerinder, der er beskæftiget inden for disse områder, til drøftelse. Herudover har udvalget ført orienterende drøftelser med statskonsulenten for undervisningsministeriet i sager vedrørende ungdomsundervisningen og dennes medhjælpere for så vidt angår aften- og ungdomsskolen samt efterskolen og med skolekøkkeninspektøren samt med repræsentanter for følgende institutioner, organisationer og virksomheder:

Specialkursus i husholdning ved Århus universitet,
 Arbejdernes oplysnings forbund,
 De samvirkende danske husholdningsforeninger,
 De samvirkende danske husmandsforeningers husholdningsudvalg,
 De samvirkende danske landboforeningers husholdningsudvalg,
 De danske husmoderforeninger,
 Overinspektionen for børneforsorg,
 Mødrehjælpen,
 Statens redskabsprøver,
 Statens husholdningsråd,
 Veterinærvesenet,
 F. D. B. s forsøgslaboratorier,
 Slagteriernes forskningsinstitut og
 Statens praktiske sundhedsmæssige undersøgelser.

De synspunkter og ønsker, der er fremkommet ved de omhandlede drøftelser og de konsekvenser, som udvalget mener at måtte tage, kan naturligt fremstilles ud fra de hovedområder, hvor husholdningslærerinderne finder beskæftigelse.

I. UNDERVISNINGSSOMRÅDET

Under dette område falder i første række husholdningsskolerne samt aften- og ungdomsskolerne. Endvidere medtages efterskoler, børneforsorgsinstitutioner samt folkeskolen, hvorimod oplysningstjenesten behandles i et særskilt afsnit.

Det bemærkes, at udvalgets flertal har ment det faldende uden for kommissoriet at tage stilling til vilkårene for lærerindernes tilknytning til de enkelte skoleformer, herunder særlig til folkeskolen. Man har henholdt sig til de for øjeblikket gældende faktiske forhold. Man er dog opmærksom på, at lærerindernes muligheder for fastere tilknytning til enkelte skoleformer kan være utilfredsstillende, og skal især henlede undervisningsministeriets opmærksomhed på spørgsmålet om oprettelse af faste stillinger til de i folke skolen ansatte husholdningslærerinder. Repræsentanten i udvalget fra Foreningen af danske husholdningslærerinder, frk. Vera la Cour, har under hensyn til, at husholdningslærerindernes ansættelse i folkeskolen i reglen er begrænset til ansættelse som faglærere og vikarer, udtalt betænkelighed ved, at uddannelsen skulle tage sigte på bl. a. at gøre lærerinderne kvalificerede til skolekøkenundervisning i folkeskolen.

A. Husholdningsskolerne

Der er fremsat ønske om, at undervisningen specielt i praktisk pædagogik må blive udvidet, idet lærerinderne på dette område under de nuværende uddannelsesformer savner tilstrækkelig undervisning i pædagogik, praktisk pædagogik og psykologi.

Udvalget har endvidere været opmærksom på ønsker om skærpelse af kravene til den praktiske foruddannelse og om forlængelse af uddannelsestiden under hensyn til omfanget af den teoretiske undervisning, ligesom man har drøftet ønsker om, at den person- og karakterdannende påvirkning af seminarieeleverne må blive Øget og uddybet, og ønsker om en turnusordning.

Under hensyn til, at en del af seminarieeleverne savner tilstrækkelig praktisk færdighed forud for seminarieuddannelsen, og til at de pågældendes forudsætninger for at gennemgå husholdningslærerindeuddannelsen kan variere betydeligt, har man bl. a. drøftet at foreslå oprettet 3 til 6 måneders præparandkursus, som seminarieeleverne skulle gennemgå inden den foreslåede 3-årige uddannelse. I betragtning af de økonomiske konsekvenser har man dog afstået fra at stille forslag herom, men der er enighed om at henstille, at der åbnes mulighed for, at sådanne præparandkursus kan oprettes ved en eller flere statsanerkendte husholdningsskoler tilskudsmæssigt på linie med disse skolars øvrige kursus.

løvrigt stiller udvalget forslag om ændringer med hensyn til optagelsesprøven, således at denne udvides til foruden skriftlig dansk og skriftlig regning at omfatte også skriftlig matematik, fysik og engelsk, jfr. nærmere herom i det udarbejdede udkast til bekendtgørelse § 2, litra g.

B. Aften- og ungdomsskolen

Uddannelsen af lærerinderne i den nuværende form synes ikke på alle punkter at give et fuldt tilstrækkeligt pædagogisk grundlag for lærerinderne til omformning af den teoretiske viden til undervisningsformål.

Inden for aftenskolen er undervisningen fortrinsvis fagligt præget, og det skønnes, at uddannelsen i den nuværende form stort set giver lærerinderne de fornødne kvalifikationer for denne undervisningsform. Det er dog af betydning, at seminarierne giver en vis orientering om aftenskolernes særlige problemer, særlig med henblik på at udviklingen medfører, at husholdningslærerinderne naturligt må kunne påtage sig flere nye fag i aftenskolen, f. eks. boliglære og tekstillære.

Ungdomsskolen stiller imidlertid særlige krav til lærerinderne om en mere alment præget undervisning udover det rent faglige, pegende på hjemmets og familiens behov og familielivet. Det er endvidere ønskeligt, at husholdningslærerinderne på lige fod med ungdomsskolens øvrige lærerkræfter kan gå ind i det fritidsarbejde, der foregår med støtte af ungdomsskoleloven. Den største udvikling indenfor disse skoleformer er foregået, siden husholdningslærerinduddannelsen blev fastlagt i de nuværende rammer, og efter gennemførelsen af ungdomsskoleloven af 11. juni 1954 kan der sandsynligvis ventes en øget anvendelse af husholdningslærerinder på dette felt.

Udvalget er derfor af den opfattelse, at der i seminarieuddannelsen bør tages mere hensyn til aften- og ungdomsskolen særlig ved, at der gives lærerinderne et bedre grundlag for deres undervisningsvirksomhed med hovedvægt på det husholdningspædagogiske.

Man kan endvidere principielt tilslutte sig tanken om, at der gives lærerinderne et bredere grundlag for deres undervisning i husførelsen og familielivets forskellige problemer.

Indførelse af en praktikant- eller volontørtjeneste fortjener efter udvalgets opfattelse nærmere overvejelse, men man har ikke fundet det muligt i forbindelse med forslaget om seminarieuddannelsen at stille nærmere forslag herom.

C. Efterskolerne

Husholdningsundervisning findes ved langt det overvejende antal efterskoler, og der er ved de fleste indrettet skolekøkken. Undervisningen meddeles i reglen af husholdningslærerinder, men det ugentlige timetal bevirker ofte, at den pågældende ikke kan beskæftiges fuldt ud indenfor de egentlige husholdningsfag. Husholdningsundervisningen er i reglen placeret som et almen-dannende interessevækkende fag, og der tilsigtes normalt ikke en husholdningsuddannelse i lighed med den, der gives på husholdningsskolen.

Der stilles på grund af disse skolers særlige karakter krav til lærerinderne om undervisning også udenfor deres egentlige fagområde, bl. a. også i familiekundskab samt til deres indsigt i de unges særlige forhold og til deres evne til at yde unge hjælp og støtte og til at beskæftige dem udenfor den egentlige undervisningstid.

Udvalget vil finde det rimeligt at bringe de vordende husholdningslærerinder i kontakt med de særlige problemer, som denne skoleform frembyder, herunder også spørgsmålet om elevernes fritidsbeskæftigelse.

D. Børneforsorgen

Beskæftigelsen af husholdningslærerinder ved børne- og opdragelses-hjemmene stiller efter sin natur særlige krav til lærerinden, og undervisningen ved de hertil knyttede skoler gør især kendskab til psykologi og pædagogik

nødvendig, ligesom forståelse af sociale og samfundsmæssige problemer samt kendskab til sociallovgivning ofte kræves.

Det er udvalgets opfattelse, at husholdningslærerindernes virksomhed ved børneforsorgens institutioner værdsættes og søges yderligere udbygget. Der beskæftiges for øjeblikket ca. 60 husholdningslærerinder indenfor børneforsorgen, men dette antal forventes forøget.

Medarbejdere ved børneforsorgen gennemgår en særlig uddannelse bestående af en grunduddannelse af 5 måneders varighed, og et kursus på den sociale skole af 7 måneders varighed.

Der er stillet forslag om ændring af denne uddannelse, således at grunduddannelsen og uddannelsen på den sociale skole udvides til 10 + 10 måneder.

For så vidt angår husholdningslærerinderne formenes uddannelsen på husholdningsseminarierne - uddybet i psykologi, pædagogik og praktisk metodik - delvis at kunne afløse den særlige uddannelse som forudsætning for, at husholdningslærerinderne kan ansættes som medarbejdere ved børneforsorgens institutioner.

For så vidt angår forstanderstillinger vil der efter det nævnte forslag blive stillet krav om gennemgang af det nævnte 10 måneders kursus på den sociale skole.

Ved en udvidelse af undervisningen på husholdningsseminarierne i pædagogik, psykologi og praktisk pædagogik vil der efter udvalgets opfattelse kunne tages hensyn også til denne side af husholdningslærerindernes undervisningsområde, og ligeledes finder man det principielt ønskeligt, at der indenfor faggruppen "Familien og samfundet" gives seminarieeleverne en vis orientering om børneforsorgens institutioner.

E. Folkeskolen

Indenfor skolekøkkenundervisningen i folkeskolen gør kravet om en praktisk pædagogisk uddannelse for husholdningslærerinderne og kendskab til folkeskolens undervisningsteknik sig særlig gældende. Den teoretiske husholdningsundervisning må gives under særlig hensyntagen til børnenes stade, og undervisningens tempo og form indrettes herefter.

Udvalget er af den opfattelse, at den praktisk pædagogiske undervisning på seminarierne i barneskoleklasser er af selvstændig værdi for uddannelsen, og at den også kan bibringe seminarieeleverne nyttig forståelse af de forudsætninger, som eleverne i folkeskolen erhverver gennem husholdningsundervisningen.

Husholdningslærerindernes beskæftigelse i folkeskolen er i reglen begrænset til ansættelse som faglærerinder, idet timetallet i skolekøkkenundervisningen i reglen ikke kan give de pågældende fuldt pligtigt timetal. Det må dog skønnes, at der dels ved en kombination af undervisningen i aften- og ungdomsskolen med undervisning i folkeskolen, og dels ved anvendelse af husholdningslærerinder til skolekøkkenundervisning ved flere skoler samtidig, er mulighed for en mere rationel udnyttelse af lærerindernes arbejdskraft, og at der også fremover vil være behov for husholdningslærerindernes faglige forudsætninger i folkeskolen.

Man vil derfor finde det rimeligt, at der ved uddannelsens tilrettelæggelse også tages hensyn til folkeskolens særlige krav sideordnet med de øvrige skoleformer, hvori husholdningslærerinderne beskæftiges for så vidt det iøvrigt besluttes at opretholde eller udvide disse lærerinders adgang til ansættelse i folkeskolen.

II. OPLYSNINGSTJENESTE OG FORSØGSARBEJDE

Husholdningslærerindernes virksomhed indenfor oplysningstjeneste og forsøgsarbejde kan naturligt sammenstilles, fordi der gør sig en vis vekselvirkning gældende på dette felt, f. eks. ved formidlingen af forsøgsresultaterne i den almindelige oplysningstjeneste og ved det arbejde, der udføres af konsulenter indenfor handels- og industrivirksomheder.

I sin nuværende form tager uddannelsen på seminarierne principielt ikke sigte på lærerindernes virksomhed på dette område, og de lærerinder, der går ind i dette arbejde, forudsættes normalt at have gennemgået assistenttjeneste og/eller videreuddannelse, f. eks. på Specialkursus i husholdning for at kvalificere sig hertil.

Udvalget må - med det forbehold, at det ikke er seminariernes opgave at påtage sig uddannelsen af specialkonsulenter - finde det rimeligt, at der tages hensyn til, at et stort antal husholdningslærerinder finder beskæftigelse på dette vigtige område, og man mener, at dette ved fastlæggelsen af reglerne om husholdningsseminariernes formål må medtages.

A. Konsulenttjeneste

Til de i Statens husholdningsråd repræsenterede organisationer (husholdningsorganisationer) er knyttet et ret betydeligt antal lærerinder, hvis lønning udredes af organisationerne med tilskud fra staten. Overfor udvalget er det fremhævet, at den nuværende uddannelse på forskellige punkter ikke giver de pågældende helt tilstrækkelige forudsætninger for at kunne gå ind i dette arbejde. Særlig er det fremhævet, at nogle af de pågældende konsulenter, der tilrettelægger undervisningsplaner for de af organisationerne oprettede aftenskolehold, på forskellig måde savner fornødne forudsætninger herfor. Herudover ønskes især undervisningen i pædagogik og i møde- og taleteknik udvidet. Endelig er der fremført ønsker om, at lærerinderne i seminarietiden får praktisk indsigt i visse sider af konsulenternes arbejde, f. eks. husholdningsregnskabsførelse og kostundersøgelse, eventuelt ordnet i form af en volontørtjeneste.

Som fremhævet fra flere sider finder udvalget det også principielt rigtigt, at den praktiske foruddannelse gøres mere systematisk. Man har som foran anført været inde på tanken om et obligatorisk præparandkursus, men foreslår at der åbnes mulighed for sådanne kursus, og at den praktiske uddannelse på seminarierne søges forbedret.

Tanken om en volontørtjeneste har også været drøftet, og udvalget ville finde en sådan ordning hensigtsmæssig, men må anse de praktiske vanskeligheder ved dens gennemførelse for ret tungtvejende.

Man finder det vigtigt, at den grunduddannelse, som seminarierne skulle give på dette område, vil give seminarieeleverne træning i at samle oplysninger fra flere fagområder samt forståelse af selvstændigt at benytte og vurdere faglitteratur, forsøgsresultater m. v. , ligesom det er af betydning, at de vænnes til skriftligt at udtrykke sig klart og veldisponeret.

I det af udvalget udarbejdede forslag til ordningen af uddannelsen på husholdningsseminarierne har man iøvrigt indenfor faggrupperne naturfag, husligt arbejde samt pædagogiske fag søgt at tage hensyn til de fremførte ønsker. Forslaget er dog baseret på, at den videregående uddannelse i specielle fag - som hidtil - erhverves efter seminarieuddannelsen, især gennem Specialkursus i husholdning ved Århus universitet.

B. Forsøgsarbejdet

Under dette område indgår i første række den tekniske forskning, men også forskning med hensyn til metodik, praktisk pædagogik og økonomi. Husholdningslærerindernes rolle på dette felt beror i første række på kombination af praktisk erfaring og teoretisk viden, hvilket særlig gælder med hensyn til lærerindernes virksomhed som forsøgsassistenter, demonstrationskonsulenter m. v. inden for handel og industri.

Gennem samtaler med ledere af forsøgslaboratorier i det private erhverv og ved forskellige statsinstitutioner samt med husholdningslærerinder, der virker i dette arbejde, er det overfor udvalget blevet fremhævet, at husholdningslærerinderne på dette felt i kraft af deres særlige forudsætninger kan indgå i et værdifuldt teamwork med de akademiske ingeniører, og at ledelsen af laboratoriernes underafdelinger ofte naturligt kan bestrides af husholdningslærerinder. Særlig i forholdet til forbrugerne giver husholdningslærerindernes husholdningsfaglige kundskaber dem særlige forudsætninger for deltagelse i forsøgsarbejdet. Det bemærkes i denne forbindelse, at mange lærerinder, forinden de går ind i dette arbejde, har gennemgået videregående uddannelse, herunder f. eks. Specialkursus i husholdning ved Århus universitet.

Det fremhæves imidlertid, at den nuværende uddannelsesform ikke giver seminarieeleverne mulighed for et mere selvstændigt studium, og at den er for forceret til at levne eleverne tilstrækkelig tid til fordybelse i emnerne ved selv-arbejde. Fra forskellige sider er det særligt fremhævet, at lærerinderne savner tilstrækkelig teoretisk viden i naturfagene. En udvidelse specielt af undervisningen i fysik i nøje forbindelse med den praktiske udnyttelse anses for ønskelig, ligesom visse praktiske og tekniske kundskaber samt forsøgslære og orientering i grundlæggende beregninger og grafisk fremstilling ønskes indføjet i undervisningen.

Fra forsøgslaboratorier, der arbejder med levnedsmidler, er der fremsat ønske om, at seminarieeleverne får en vis orientering i forståelse af det eksakte grundlag for levnedsmiddelforsøg, specielt med hensyn til metoder for smagsbedømmelser, samt at de er i stand til at bedømme og vurdere forsøgsresultater.

Endelig er der fra flere sider fremsat ønske om, at lærerinderne er i besiddelse af tilstrækkelige sprogkundskaber særligt i engelsk til at kunne sætte sig ind i udenlandsk faglitteratur.

Der er inden for udvalget enighed om, at man må tage hensyn til de krav, der stilles til lærerinderne indenfor forsøgsarbejdet. Det kan dog ikke anses for seminariernes opgave at kvalificere lærerinderne til at gå direkte ind i forsøgsarbejdet. Husholdningsseminariernes undervisning bør også fremover lægge hovedvægten på den pædagogiske uddannelse.

Udvalget er enig i, at en udvidelse af undervisningen i fysik og matematik er ønskelig, samt at det er af almindelig betydning for husholdningslærerinderne at være opøvet i simple beregninger, aflæsning af kurver og sammenlignende vurderinger af forsøgsresultater samt erhverve sig et vist alment kendskab til forsøgsarbejdet. Man lægger vægt på, at dette også er af betydning for husholdningsundervisningen og i formidlingen af forsøgsresultaterne til forbrugerne. En undervisning sigtende på forsøgsarbejdet må dog tilrettelægges, således at husholdningslærerinderne kan have gavn af den, uanset om de går ind i forsøgsarbejdet eller ej.

Man finder det ikke muligt at tage hensyn til forsøgsassistenternes eventuelle behov for en praktisk uddannelse i det rutinemæssige laboratoriarbejde, idet en sådan mere naturligt henhører under en efterfølgende supplerende uddannelse.

Indenfor dette område har mange husholdningslærerinder fundet ansættelse, uanset at seminarieuddannelsen næppe kan siges i særlig grad at kvalificere dem hertil, når bortses fra laboratorier, der beskæftiger sig med undersøgelse af levnedsmidler.

Man anser det ikke for muligt i husholdningsseminariernes undervisning at indføre sprogundervisning, men mener, at man ved en skærpelse af optagelsesbetingelserne på dette punkt kan gavne uddannelsen i det hele.

III. INSTITUTIONER m. v.

Ved større private firmaer og offentlige institutioner, kollektivhuse m.v. er beskæftiget flere husholdningslærerinder, der fører tilsyn med og tilrettelægger rengøring, husførelse eller kosthold. De pågældende har i forbindelse hermed i reglen et betydeligt ansvar, og der stilles krav til dem om kendskab til rationel arbejdstilrettelæggelse i større stil. Endvidere kræver disse stillinger ofte i særlig grad overblik, beslutsomhed, praktisk psykologisk og social forståelse.

Udvalget finder imidlertid ikke, at der foreligger oplysninger om et sådant behov, at det selvstændigt kan begrunde, at man ved en ændring af uddannelsen for husholdningslærerinder bør tage hensyn hertil udover, hvad der følger af de hensyn, der ivoerigt gør sig gældende indenfor husholdningslærerindernes centrale arbejdsfelter.

Man vil derfor foreløbig stille sig afventende overfor udviklingen med hensyn til husholdningslærerindernes beskæftigelse på dette område. På den anden side vil de stillede forslag om udvidelse af uddannelsen, f. eks. i fag som rengøring, materialelære samt i faggruppen pædagogiske fag - specielt i psykologi - formentlig imødekomme nogle af de fordringer, som husholdningslærerindernes arbejde indenfor institutioner m.v. kan stille.

HUSHOLDNINGSLÆRERINDEUDDANNELSENS FORHOLD TIL VIDEREGÅENDE UDDANNELSESFORMER

Særligt specialkursus i husholdning
ved Århus universitet

Ved vurderingen af den nuværende uddannelse af husholdningslærerinder i forhold til den videregående uddannelse særligt på Specialkursus må der naturligt i første række lægges vægt på uddannelsens karakter af en husholdningsfaglig pædagogisk uddannelse.

Da den nuværende korte uddannelsestid medfører en vis forcering af undervisningen på husholdningsseminarierne, kan elever på disse ikke i det omfang, det var ønskeligt, få tid til selvstændigt studium eller til at fordybe sig tilstrækkeligt i emnerne.

Ved Specialkursus er undervisningen hovedsagelig tilrettelagt i form af forelæsninger, og det forudsættes, at deltagerne herudover ved selvstudium samler det stof, de vil studere gennem faglitteratur, rapporter m. v.

Kundskabsmæssigt synes husholdningslærerinderne i reglen tilstrækkelig udrustede i forhold til kravene ved Specialkursus, bortset fra, at de ikke i elementær matematik har fuldt tilstrækkeligt grundlag for den videregående uddannelse specielt i fysik, kemi og statistik.

Særlig af hensyn til lærerindernes pædagogiske uddannelse har Specialkursus som frit fag på undervisningsplanen optaget psykologi. En udvidelse af undervisningen i dette fag på seminarierne vil formentlig tjene til at give bedre muligheder og inspiration til et videre studium.

Herudover vil det af hensyn til undervisningen på Specialkursus i kostlære være hensigtsmæssigt, at faget zoologi indføres i husholdningsseminariernes undervisning.

Specialkursus er efter sin struktur indrettet på at supplere undervisningen på husholdningsseminarierne, og ved udarbejdelsen af udvalgets forslag, har man med principiel hensyntagen til de anførte synspunkter forudsat, at Specialkursus fortsat bygger på husholdnings seminarierne s undervisning.

UDDANNELSEN AF HUSHOLDNINGSLÆRERINDER I UDLANDET

A. RUNDSPØRGE I UDLANDET

For at tilvejebringe et billede af strukturen af husholdningslærerindeuddannelsen i andre lande er der med bistand af Den danske nationalkomite for husholdningsundervisning udsendt et spørgeskema (bilag nr. 1) dels til de nordiske lande og dels til en række europæiske og oversøiske lande. Foruden fra de nordiske lande er svar modtaget fra Østrig, Schweiz, U.S.A., Canada, Vesttyskland og Skotland.

Rundspørget omfattede følgende punkter:

- I. Husholdnings seminarierne s struktur og organisation, herunder om de er private, statslige eller kommunale, om de er tilsluttede universiteter eller andre institutioner, om de er kostskoler eller dagskoler. Endvidere er der stillet spørgsmål om klassetal, elevtal i klasser og arbejdsgrupper samt spørgsmål om uddannelsens varighed, og om der eventuelt heri er medregnet en præparanduddannelse.
- II. Optagelsesbetingelserne for seminarierne, herunder krav med hensyn til alder, praktisk foruddannelse, helbredsattest og optagelsesprøve.
- III. Husholdningsseminariernes finansielle forhold, herunder oplysning om den gennemsnitlige udgift pr. elev, oplysning om elevunderstøttelser samt oplysning om eventuel statsstøtte til seminarierne.
- IV. Oplysning om indholdet af husholdningsseminariernes undervisning med angivelse af timetallet i de enkelte faggrupper.
- V. Oplysning om eksaminer eller afsluttende prøver.
- VI. Oplysning om antallet af elever.
- VII. Oplysning om beskæftigelsen af husholdningslærerinder i de pågældende lande.
- VIII. Oplysning om eventuelle videregående uddannelsesformer i tilknytning til husholdningsseminarierne.

For så vidt angår de oplysninger, der er modtaget med hensyn til punkterne II. (Optagelsesbetingelser), IV. (Indholdet af husholdningsseminariernes undervisning) samt VII. (Beskæftigelsen af husholdningslærerinder) er udarbejdet de som bilag nr. 2, 3 og 4 optagne oversigter.

Ad I. Husholdningsseminariernes struktur og organisation

Island. Husholdningsseminariet er en privat institution ordnet som kostskole. Undervisningen er 2-årig. Der er ikke tilrettelagt nogen præparanduddannelse.

Finland. 2 husholdningsseminarier er private, medens 2 er statsinstitutioner. 3 seminarier har kostskoler. Uddannelsen er ved de 3 seminarier 3-årig, heraf 1 år præparandklasse. Ved ét husholdningsseminarium er uddannelsen 4-årig, hvoraf 1 år er præparandklasse eller landhusholdningsskole og 1 år praktisk uddannelse i landbohjem.

Norge. Husholdningslærerindeuddannelsen foragår på en statsinstitution med kostskole og har en varighed på 2 år.

Sverige. Af de 5 husholdningsseminarier er ét statsligt, ét amtskommunalt, ét kommunalt og to er private selvejende institutioner. Ved to af seminarierne er der tilknyttet kostskole. Uddannelsen er 3-årig, heri inkluderet 1 års præparandklasse, landhusholdningslærerindeuddannelsen er dog 2-årig.

Østrig. Uddannelsen af husholdningslærerinder er statsligt organiseret, i nogle tilfælde i forbindelse med forsøgsanstalter for landhusholdning. Der er kostskole, og uddannelsestiden er 4 år inkluderet en præparanduddannelse.

Schweiz. Uddannelsen af husholdningslærerinder foregår såvel på private som statsdrevne husholdningsseminarier, i et enkelt tilfælde er der kontakt mellem husholdningsseminarium og folkeskoleseminarium. De er helt eller delvis indrettet som kostskoler. Uddannelsen varer fra 1½-4 år.

U. S.A. Der foreligger alene oplysning fra Washington D.C. om de nærliggende uddannelsesanstalter for husholdningslærerinder, der betegnes som private med tilknytning til universitetet. Uddannelsestiden er 4 år. Løvrigt er det oplyst, at uddannelsen varierer meget staterne imellem og fra institution til institution. Der findes såvel institutioner, der giver eleverne en almindelig husholdningslærerindeuddannelse, som institutioner, der giver en specialuddannelse.

Vesttyskland. Oplysninger foreligger fra Baden-Württemberg, Frankfurt am Main, Hannover og Bayern. Husholdningsseminarierne er indenfor disse områder overvejende statsinstitutioner, i nogle tilfælde med tilknytning til pædagogiske institutioner. De er i nogle tilfælde kostskoler. Uddannelsestiden varierer fra 2-4 år, og der er i nogle tilfælde en forberedelsesperiode. I et tilfælde er uddannelsen opdelt med 2-årig faguddannelse og 2-årig pædagogisk uddannelse.

Skotland. Seminarierne er såvel private som statsdrevne, i nogle tilfælde med tilknytning til universitetet. Der findes kostafdelinger. Uddannelsen varer 3-4 år.

ad III. Husholdningslærerindeuddannelsens økonomi

Af det modtagne materiale, der er meget uensartet, kan følgende oplysninger for så vidt angår de nordiske lande meddeles:

Island. Den samlede udgift pr. elev til gennemførelsen af studiet andrager 20.000 kr., heri inklusive 10.500 kr. til kost og logi og 6.300 kr. til skolepenge. Det samlede statstilskud til skolen andrager 70.000 kr., hvilket svarer til 4.500 kr. pr. elev årlig.

Finland. Den gennemsnitlige årlige totale udgift pr. elev ved samtlige seminarier 100.000 fmk., heri inklusive kost og logi. Skolepengene varierer

Vesttyskland. Der afholdes eksaminer varierende efter uddannelsens form og varighed.

Følgende 2 eksempler er oplyst:

Baden-Württemberg. Der afholdes 2-3 skriftlige prøver, fagene veksler, men alle prøves i psykologi, pædagogik, samfundslære og tysk. 2-3 mundtlige prøver, fagene veksler, men alle prøves i kemi, fysik, ernæringslære, sundhedslære og tekstillære. Praktisk prøve i madlavning, husligt arbejde, havebrug, syning og gymnastik. Prøve i undervisningsfærdighed gennem 2-3 prøver.

Frankfurt am Main. Skriftlige prøver i 3 fag i husholdningsfaglig, opdragelsesmæssig og kultur- og naturvidenskabelig retning, 4 mundtlige prøver i husholdningsfaglig, pædagogisk og psykologisk, social og retsvidenskabelig kultur- og naturvidenskabelig retning.

Skotland. Der afholdes skriftlige og praktiske prøver. Vurderingen af elevernes standpunkt iøvrigt er væsentligt medbestemmende for slutresultatet af bedømmelsen.

ad VI. Elevantal

Oplysningerne på dette område er ret ufuldstændige. For følgende lande foreligger dog oplysninger, der kan sammenstilles:

	Danmark	Norge	Sverige	Finland	Island	Østrig	Schweiz
Gennemsnitligt årligt elevantal	176	64	277	141	14	100	125
Gennemsnitligt antal dimitterede lærerinder årlig	88	32	94	70	14	25	35

For Sveriges vedkommende omfatter tallene kun "skolkökslärarinnor" og "lanthushållslärarinnor".

Oplysningerne om frafald under studiet (herunder eventuel præparandtid) viser, at der i Østrig regnes med ca. 16 pct., i U.S.A. med 5-40 pct.

ad VIII. Oplysning om videregående uddannelse

Finland. Ved universitetet i Helsingfors afholdes kursus i ernæringslære og husholdningsøkonomi. Endvidere afholdes af lærerindeorganisationen kursus m.v.

Schweiz. Staten, Cantonerne og lærerorganisationerne afholder videregående kurser, herunder kurser i specielle fag.

U. S. A. Ved et antal af de institutioner, der uddanner husholdningslærerinder, er der adgang til videregående uddannelse, herunder uddannelse for lærerinder, der går ind i forskningsarbejdet.

Vesttyskland. Der er adgang til videregående uddannelse, afsluttende med en udvidet prøve. Endvidere findes fortsættelseskursus.

Skotland. Videregående uddannelse gives i madlavning, diætetik, institutionsmadlavning m.v.

B. FÆLLESNORDISK DRØFTELSE

Til nærmere belysning af aktuelle synspunkter vedrørende lærerindeuddannelsen i de nordiske lande skal meddeles et kortfattet resume af et fællesnordisk møde, hvor udvalget har haft lejlighed til at udveksle oplysninger og meninger med ledere af husholdningsseminarierne i Island, Norge, Sverige og Finland.

Dagsordenen for dette møde omfattede følgende punkter:

1. Husholdningslærerindeuddannelsens formål

- a. Lærerinder til børneskoler
- b. Lærerinder til mellem- og realskoler
- c. Lærerinder til husholdningsskoler
- d. Lærerinder til gymnasier
- e. Lærerinder til fagskoler og aftenskoler
- f. Forsknings- og forsøgsvirksomhed
- g. Demonstrationskonsulenter for handel og industri
- h. Konsulentarbejde
- i. Virksomhed ved børnehjem m. v.
- k. Landbrug
- l. Institutioner

2. Foruddannelse

- a. Alder
- b. Praksis
- c. Husholdningsskole og præparandkursus
- d. Helbredsattest
- e. Optagelsesprøve

3. Seminarieuddannelsens opbygning

- I. a. Grundfag
 1. Biologi
 2. Zoologi
 3. Anatomi
 4. Fysiologi
 5. Botanik
 6. Hygiejne
- I. b. Grundfag
 1. Kemi
 2. Fysik
 3. Biokemi
 4. Matematik
- II. Kost og ernæringslære
 1. Madlavning
 2. Ernæringslære
 3. Kostberegning
 4. Kostlære
 5. Mikrobiologi
 6. Eksperimentel madlavning

- III. Husligt arbejde
1. Rengøring
 2. Vask
 3. Tekstiler
 4. Påklædning
 5. Boliglære
 6. Materiale- og redskabslære
 7. Arbejdsmetoder
 8. Husholdningsteknik

- IV. Familien og samfundet
1. Børneopdragelse
 2. Familiens liv
 3. Psykologi
 4. Husholdningsøkonomi
 5. Sociologi

- V. Pædagogik m. v.
1. Pædagogik
 2. Metodik
 3. Skolelove m. v.
 4. Praktisk undervisning
 5. Taleteknik
 6. Håndbøger m. v.

- VI. Have- og landbrug

- VII. Håndarbejde
Kunst

- VIII. Valgfrie fag

4. Uddannelsens organisation

- A. Uddannelsens varighed
- B. Specialisering eller ikke
 - a. i selve uddannelsen
 - b. efter uddannelsen
- C. Uddannelse af lærerinder til seminarieundervisningen
- D. Lærebøger

I forbindelse med drøftelsen vedtog man den som bilag nr. 5 optagne henvendelse til de respektive myndigheder i de nordiske lande om mulighederne for videre uddannelse udover grunduddannelsen på husholdningsseminarierne.

ad 1. Husholdningslærerindeuddannelsens formål

a. og b. Børneskoler og mellem- og realskoler

Fra islandsk, svensk og finsk side oplystes, at husholdningslærerinderne i de pågældende lande underviser i børneskolen, og at man anser dem for bedre kvalificerede hertil end folkeskolens lærere. I Sverige og Finland normeres stillingerne med et vist minimum stimetal i børneskolen, således at de pågældende husholdningslærerinder kan få medregnet tjenestetid ved andre skoleformer. I Finland gives nu ved seminarierne praktisk undervisning af børn.

c. Husholdningsskoler

Husholdningslærerindeuddannelsen er i Norden hovedsagelig fastlagt med denne skoleform for øje. Der drøftes i flere lande eventuelle ændringer i uddannelsens indhold og form.

d. Gymnasieskoler

I Finland findes en særlig gymnasielinie med husholdning som centralfag. I Sverige diskuteres mulighederne for en sådan linie og iøvrigt findes et antal realskoler, hvor realeksamen kan tages med husholdning som hovedfag.

e. Fagskoler og aftenskoler

I Finland har det været drøftet at tilrettelægge en uddannelse med særlig sigte på fagskolerne, men man finder det mest hensigtsmæssigt at henvise lærerinderne til særlige kursus, såfremt de ønsker at uddanne sig til denne skoleform. Fra svensk side ønskes husholdningsundervisningen for voksne udvidet.

f. Forsknings- og forsøgsvirksomhed

I Finland har de faste forsøgsledere uddannelse fra universitetet samt supplerende uddannelse på husholdningsseminarium. Der findes også husholdningslærerinder med supplerende universitetsuddannelse som forsøgsledere. Husholdningslærerinderne deltager iøvrigt i det praktiske forsøgsarbejde som assistenter. I forbindelse med drøftelsen af en eventuel udvidelse af husholdningsseminarieuddannelsen i Finland overvejes mulighederne for at tage særligt hensyn til denne virksomhed, eventuelt ved en samordning med universitetsuddannelsen. Fra svensk side mener man, at uddannelse til denne virksomhed ligger udenfor seminariernes område og bør meddeles i form af fortsættelsesundervisning.

Der var enighed om, at husholdningslærerindeuddannelsen bør sigte på at give lærerinderne forståelse af forskningsarbejdet og lære dem at formidle dette.

g. Demonstrationskonsulenter for handel og industri

Såvel i Sverige som i Finland har erfaringen vist, at husholdningslærerinderne er kvalificerede til dette arbejde, og at deres pædagogiske uddannelse gør dem velegnede som demonstrationskonsulenter.

Det var den almindelige opfattelse, at husholdningsseminarierne ikke kunne lade disse opgaver ligge, men at den nuværende almindelige uddannelse er tilstrækkelig hertil, dog at en eventuel specialuddannelse måtte tages efter seminarietiden.

h. Konsulentarbejde

I Sverige kræves af landhusholdningslærerinder, der går ind i dette arbejde, et 3-4 måneders fortsættelseskursus i emner vedrørende demonstrations- og rådgivningsvirksomhed. Man har drøftet en særlig uddannelse for hjemmekonsulenter, således at disse kan dække alle hjemmets områder.

I Finland afholder Jordbrugsselskabet kurser med henblik på konsulent-tjeneste.

i. Virksomhed ved børnehjem m.v.

I Sverige anses husholdningslærerinderne for kvalificerede til at påtage sig arbejde på dette felt. Man havde drøftet betimeligheden af særlige kursus med henblik herpå.

Fra finsk og islandsk side ansås det for nødvendigt at give de lærerinder, der går ind i dette arbejde, en tillægsundervisning.

k. Landbrug

På dette område, hvor der er forskelle mellem de nordiske lande, var der enighed blandt mødedeltagerne om, at det er vigtigt for seminarieelevernes forståelse af landbefolkningens levevilkår, at faget bevares enten som et led i uddannelsen, eller således at der stilles krav om en vis praktisk foruddannelse.

Fra et flertal af deltagerne udtaltes ønske om bevarelse af havebrug og fjerkræavl som fag i uddannelsen.

løvrigt overvejedes det at overgå til anvendelse af specielle landbrugs-lærere.

1. Virksomhed ved institutioner

I Finland anvendes husholdningslærerinderne uden særlig uddannelse ved sygehuse, banker og store firmaer. Man drøftede en særlig uddannelse for diætetikere.

I Sverige har de lærerinder, der går ind i denne virksomhed, i reglen modtaget en særlig uddannelse.

I Island overvejes at tilrettelægge en særlig uddannelse med henblik på lederstillinger ved sygehuse, hoteller m. v.

I Norge findes et særligt kursus på 1½ år for ledere af skoleinternater, og man fandt, at en særuddannelse med henblik på denne virksomhed ikke hørte under husholdnings seminarierne.

ad 2. Kravene med hensyn til foruddannelse

a. Alder

I Norge er gennemsnitsalderen ved optagelsen 22-25 år og i Finland 21 år.

Det var den almindelige opfattelse, at aldersgrænsen burde fastsættes, således at eleverne kan være færdige ved 22-23 års alderen.

b. Praksis

I Sverige og Finland anvendes en pointsskala til bedømmelse af praksisperioden såvel i eget som i fremmed hjem. Tjeneste i fremmede hjem anvises i nogle tilfælde i seminarierne, og hjemmet afgiver en udtalelse med en karakter-skala. Man lægger i Sverige vægt på praksis med et socialt islæt, f. eks. arbejde i børneforsorgen.

Fra norsk side var man enig i, at social praktik ville være en god støtte.

I Island kræves ikke praksis, men eleverne har som regel haft huslige stillinger inden optagelsen på seminarierne.

Der var på mødet enighed om at bevare kravet om praksis, og et flertal anså et års praksis under kontrollerede eller på anden måde ordnede forhold for rimeligt. Denne praksisperiode burde helst lægges efter husholdningsskoleopholdet, og det var ønskeligt, at udtalelsen fra praktikstederne blev udfærdiget på særlige bedømmelseskemaer.

c. Husholdningsskoleophold og præparandkursus

Sverige har som det eneste af de nordiske lande en 1-årig obligatorisk præparandundervisning. Denne undervisning slutter ikke med nogen prøve. Man har forsøgsvis indrettet en fælles foruddannelse for husholdningslærerinder og økonomiforstanderinder.

I Finland har man overvejet særlige forberedelseskursus på seminarierne.

d. Helbredsattest

I Sverige, Norge og Finland anvendes hertil særlige meget udførlige formularer.

Det ansås fra alle sider for nødvendigt at præstere lægeattest og gennemgå lægeundersøgelse.

e. Optagelsesprøve

Sverige tilstræber studentereksamenkundskaber i visse fag og ellers realeksamen. Norge tilstræber realeksamen som minimum, Finland real- eller studentereksamen og Island studentereksamen.

ad 3. Seminarieuddannelsens opbygning

I. Grundfag

- a) Biologi, zoologi, anatomi, fysiologi, botanik, hygiejne.
- b) Kemi, fysik, biokemi, matematik.

Der var enighed om, at der burde lægges øget vægt på kemiundervisningen og afsættes flere timer hertil specielt til praktiske øvelser, og at arbejdsgrupperne i disse burde gøres mindre.

Endvidere var man enig om, at undervisningen på seminarierne burde omfatte anvendt matematik, og at den under b) nævnte faggruppe i det hele burde udvides.

II. Kost- og ernæringslære

(Madlavning, ernæringslære, kostberegning, kostlære, mikrobiologi, eksperimentel madlavning).

Der var enighed om, at undervisningen i denne faggruppe bør tilrettelægges i takt med den stedfindende udvikling såvel med hensyn til metoder som med hensyn til varegrupper.

Der synes indenfor de nordiske husholdnings seminarier at gøre sig en fælles bestræbelse gældende på at lægge hovedvægten på den eksperimentelle fremfor den praktiske madlavning.

Undervisningen i ernæringslære agtes i de fleste nordiske lande bevaret i det nuværende omfang. I Norge er der ønsket om at få faget placeret som hovedfag.

III. Husligt arbejde

(Rengøring, vask, tekstiler, påklædning, boliglære, materiale- og redskabslære, arbejdsmetoder, husholdningsteknik).

Af drøftelserne fremgik, at det foreliggende forskningsgrundlag er for ringe til en eksakt undervisning. Der synes dog at være enighed om, at undervisningen i tekstil, vask og boliglære i nogen udstrækning bør bevares ved husholdningsseminarierne, eventuelt således at undervisningen udvides for at gøre den mere tilfredsstillende.

Opfattelsen synes dog ikke afklaret. Eventuelt kunne man tænke sig på husholdningsseminarierne at nøjes med en grundlæggende uddannelse, således at den videregående tekstilundervisnings og undervisning i specielle emner udgår af husholdningsseminariernes undervisning.

IV. Familien og samfundet

(Børneopdragelse, familiens liv, psykologi, husholdningsøkonomi, sociologi).

Der er enighed om, at husholdningsseminariernes undervisning bør sigte på familiens behov, og fra flere sider er der ønske om en større koncentration af undervisningen på dette område. Der savnes dog en definition af fagets indhold overfor de øvrige fag i husholdningsseminariernes fagrække, og undervisningen synes endnu ikke at have fået en fast form. Man stiller sig derfor afventende over for faget som sådant, men man tænkte sig det efterhånden indført på forskellige måder, eventuelt således at det indgik som et sammenfattende, afsluttende undervisningsfag sidst i uddannelsen. Muligvis skulle det indgå som et samlende element, der gennemsyrede alle de øvrige fag. Med hensyn til psykologien ville man tilstræbe en udvidelse af faget, således at det kom op på samme norm som ved undervisningen af andre lærergrupper, særlig folkeskolelærere.

Med hensyn til husholdningsøkonomien findes den nuværende undervisning stort set tilfredsstillende.

V. Pædagogik m.v.

(Pædagogik, metodik, skolelove m. v. , praktisk taleteknik, håndbøger m. v.),

Der herskede fra alle sider enighed om, at der er behov for udvidelse af timetallet i pædagogik og skolelove m.v. Med hensyn til metodik stiller man sig mere afventende. Man finder ikke en udvidelse af undervisningen her så nødvendig som med hensyn til teoretisk pædagogik.

I alle de nordiske lande ønsker man mulighed for at give øvelser i alle de skoletyper, der kan komme i betragtning, og man ønsker mere tid til rådighed herfor.

Der er ligeledes enighed om, at undervisningen i taleteknik er vigtig, og at der bør gives eleverne mulighed for at opøve og udvide deres talefærdighed både med og uden manuskript. Endvidere er undervisning i mødeteknik m.v. ønskelig.

Endelig anses det for ønskeligt, at der stilles timer til rådighed for undervisning i brug af håndbøger, selvom det ikke anses for nødvendigt at optage dette emne som et særligt fag.

VI. Have- og landbrug

Der var enighed om, at undervisningen i dette fag burde bevares.

I Sverige drøftes iøvrigt en specialisering af undervisningen i denne retning.

VII. Håndarbejde. Kunst

Både i Island, Norge, Sverige og Finland anses undervisningen i håndarbejde med særligt sigte på praktisk boliglære som betydningsfuld.

VIII. Valgfrie fag

I Norge og Sverige undervises i gymnastik med afslapningsøvelser, og undervisningen anses for værdifuld også af hensyn til at lære eleverne rigtige arbejdsstillinger.

ad 4. Uddannelsens organisation

A. Uddannelsens varighed

Ved drøftelsen var der enighed om, at der bør tages hensyn til på den ene side, at uddannelsen bør være lang nok til at være både menneskeligt, fagligt og pædagogisk forsvarlig og på den anden side, at den ikke må være længere end økonomisk forsvarlig.

Man var fra alle sider betænkelig ved en udvidelse af uddannelsens samlede varighed - herunder foruddannelsen - til udover 4| - 5 år, særlig for så vidt angår Finland, hvorved bemærkes, at den pædagogiske uddannelse i Finland ligger uden for selve studiet på husholdningsseminariet.

B. Specialise ring

a. i selve uddannelsen

b. efter uddannelsen

Der er enighed om ikke at søge indrettet en egentlig liniedeling, men at man ser med interesse på i den sidste del af undervisningstiden imod en vis kompensation i stoffet iøvrigt at give eleverne specialopgaver, f. eks. ved at gøre undervisningen i kostlære, ernæringslære og arbejdskundskab til genstand for et friere studium.

C. Uddannelse af lærerinder til seminarieundervisning

Der var enighed om, at spørgsmålet om at skaffe kvalificerede lærere til husholdningsseminarierne var vanskeligt, og at vanskelighederne ville øges i samme omfang, som uddannelsen udvides.

Der var endvidere enighed om, at der måtte skabes mulighed for at give allerede uddannede lærerinder en videregående uddannelse med henblik på seminarieundervisningen.

Andre lærere måtte have mulighed for at sætte sig ind i husholdningsseminariernes særlige ønsker og krav, så de kunne påtage sig undervisning på disse seminarier.

D. Lærebøger

Der var enighed om, at spørgsmålet om tilvejebringelse af egnede lærebøger var påtrængende, og at en fællesnordisk udveksling af lærebogsfortegnelser bør danne grundlag for at søge spørgsmålet løst.

UDVALGETS FORSLAG

Udvalgets forslag med hensyn til den fremtidige ordning af uddannelsen er nedenfor udformet som et udkast til en bekendtgørelse i henhold til den gældende lov om husholdningsskoler og husholdningsseminarier m.m. af 4. juli 1942 med senere ændringer. Som omtalt bemyndiger loven undervisningsministeren til fastsættelse af nærmere regler for så vidt angår optagelsesprøven, den praktiske virksomhed og husholdningslærerindeeksamen.

Udvalgets forslag nødvendiggør derfor ingen ændring af loven.

Udkast til bekendtgørelse om optagelsesprøven, undervisningen og de afsluttende prøver på husholdningsseminarierne

I henhold til lovbekendtgørelse af 6. juli 1956 § 15, stk. 2 og 3 fastsættes herved følgende bestemmelser om optagelsesprøven, undervisningen og de afsluttende prøver på husholdningsseminarierne.

§ 1

Husholdningsseminariernes formål er gennem en 3-årig undervisning at uddanne husholdningslærere (lærere) til undervisning i varetagelse af hjemmets opgaver såvel praktisk som teoretisk i husholdningsskoler, højskoler og andre lignende skoler, efterskoler, ungdoms- og aftenskoler, i børneforsorgens opdragelseshjem og til skolekøkkenundervisning i barneskolen samt til konsulenttjeneste for organisationer og institutioner.

Undervisningen skal være præget af de krav, elevernes fremtidige gerning stiller til dem, og der skal foruden den faglige uddannelse meddeles dem kundskaber og færdigheder, der kan fremme deres almindelige udvikling.

I. OPTAGELSESBETINGELSERNE

A. Almindelige betingelser for optagelse i 1. klasse

§ 2

For at kunne optages i husholdningsseminariets 1. klasse skal eleverne:

- a. være fyldt 20 år ved kursets begyndelse,
- b. fremlægge tilfredsstillende helbredsattest. Blanketter til brug herved fås ved henvendelse til undervisningsministeriet,
- c. fremlægge tilfredsstillende vidnesbyrd om forhold og vandel, deriblandt vidnesbyrd fra rette vedkommende om, hvad de har været sysselsat med siden deres udtræden af barneskolen,

- d. have gennemgået et 5 måneders kursus på en godkendt husholdningsskole påbegyndt tidligst 7 måneder efter det fyldte 16. år eller anden hertil svarende uddannelse. Ministeriet træffer i hvert enkelt tilfælde afgørelse af, om anden uddannelse kan betragtes som svarende til 5 måneders godkendt kursus;
- e. dokumentere at have udøvet praktisk husgerning i mindst 12 måneder udenfor eget hjem, fortrinsvis i skandinaviske hjem med børn og helst i såvel byhusholdning som i landhusholdning. Under særlige omstændigheder kan der tages hensyn til selvstændigt arbejde i eget hjem efter ministeriets nærmere bestemmelse i hvert enkelt tilfælde;
- f. have bestået den af Dansk Røde Kors ordnede samarittereksamen for voksne. Under særlige omstændigheder kan seminariet i samråd med husholdningsinspektøren tillade, at prøven aflægges i seminarietiden;
- g. have bestået den anordnede optagelsesprøve i skriftlig dansk, skriftlig regning, skriftlig matematik, fysik og engelsk. Dog kan med ministeriets tilladelse en elev, der har bestået mellemskoleeksamen med mindst g+ i skriftlig regning og skriftlig matematik og mindst g i mundtlig engelsk fritages for prøve i disse fag. En elev, der har bestået realeksamen, pigeskoleeksamen eller almindelig forberedelseksamen (præliminæreksamen) med mindst g+ (12 2/3) i skriftlig dansk og skriftlig regning og mindst g (12, 00) i naturlære og i mundtlig engelsk, fritages for prøve i disse fag. En elev, der har bestået sproglig studentereksamen, fritages for prøve i skriftlig dansk og mundtlig engelsk. En elev, der har bestået matematisk-naturvidenskabelig studentereksamen eller optagelsesprøven til folkeskoleseminarierne, er fritaget for optagelsesprøven.
- Det er dog en forudsætning for de nævnte fritagelser, at den pågældende elev har bestået sin eksamen højst 6 år før optagelsen på seminariet.

B. Optagelsesprøven

§ 3

Optagelsesprøven afholdes 2 gange årlig. Tidspunkter og steder fastsættes for hvert år af ministeriet efter indstilling af husholdningsinspektøren. På hvert prøvested udpeger husholdningsinspektøren en prøveleder. Indmeldelse til optagelsesprøven skal være indsendt til censorernes formand senest 3 uger før prøvens afholdelse.

Der beskikkes 2 censorer i hvert af de skriftlige fag. I de mundtlige fag beskikkes 1 censor. Censorerne stiller opgaverne i samråd med censorernes formand, der ved prøverne i de mundtlige fag udpeger eksaminator. Bedømmelsen af præstationerne foretages af censorerne.

Der stilles opgaver i følgende fag:

a. Skriftlig dansk

Opgaven stilles som en fristil om et ikke for omfattende emne svarende til prøven i skriftlig dansk ved realeksamen. Der gives 4 timer til besvarelsen.

b. Skriftlig regning

Prøven skal i omfang og sværhedsgrad svare til prøven ved mellemskooleksamen. Der gives mindst 6 af hinanden uafhængige opgaver, heraf 2 med rene tal. Der gives 3 timer til besvarelsen.

c. Skriftlig matematik

Prøven skal i omfang og sværhedsgrad svare til prøven ved mellemskooleksamen. Der gives 3 timer til besvarelsen.

d. Fysik

Der kræves et på øvelser eller demonstrationer grundet elementært kendskab til de almindelige fysiske fænomener og begreber svarende til, hvad der fordres til realeksamen indenfor mekanisk fysik, varmelære, magnetisme, elektricitets- og lyslære. Prøven er mundtlig. Eksaminationstid ca. 10 min.

e. Engelsk

Der prøves i mundtlig oversættelse af et stykke af de opgivne tekster og et stykke ekstemporal. Såvel tekststykket som ekstemporalstykket vælges indenfor 4. mellemskoleklassens pensum. Eksaminationstid ca. 15 min.

C. Skriftlig prøve

§ 4

Opgaverne tilstilles nogle dage før prøvens begyndelse de pågældende prøveledere i forseglede konvolutter, på hvilke faget, antallet af eksaminander og tidspunktet for prøvens afholdelse er angivet. Konvolutterne må ikke åbnes før det på hver konvolut angivne tidspunkt. Forud for dette skal alle eksaminander have indtaget deres pladser. Prøvelederen sørger selv for behørigt tilsyn ved prøven og afsender besvarelsene til censorerne.

Samtlige skriftlige besvarelser indsendes, såsnart bedømmelsen har fundet sted, til censorernes formand, husholdningsinspektøren, med angivelse af den karakter, der er givet for hver enkelt besvarelse. Husholdningsinspektøren opbevarer opgaverne i 3 år, fører protokol over optagelsesprøverne og sender hvert år en afskrift af denne til ministeriet.

§ 5

1. Ved bedømmelsen benyttes følgende karakterskala:
 $ug= 15$, $ug-f= 14 \frac{2}{3}$, $mg+= 14 \frac{1}{3}$, $mg= 14$, $mg-i= 13 \frac{1}{3}$, $g+= 12 \frac{2}{3}$, $g= 12$,
 $g^- = 10 \frac{2}{3}$, $tg+= 9 \frac{1}{3}$, $tg= 8$, $tg^- = 5 \frac{1}{3}$, $mdl.+ = 2 \frac{2}{3}$, $mdl. = 0$, $slet = -16$.
2. Til at bestå kræves i skriftlig dansk, i skriftlig regning og i skriftlig matematik $g+$, i fysik og engelsk g .
3. Over optagelsesprøven føres lister, som underskrives af eksaminatorer og censorer. Listerne sendes efter hver prøve til censorernes formand.
4. For eksaminander, der består prøven, udstedes af censorernes formand et vidnesbyrd om bestået prøve med angivelse af de enkelte karakterer.
5. Bestået optagelsesprøve har gyldighed i indtil 3 år.

II. UNDERVISNINGEN

A. Almindelige bestemmelser

§ 6

Formålet er at give eleverne en så grundig, alsidig uddannelse, at de bliver i stand til at påtage sig undervisning i varetagelse af hjemmets opgaver i alle skoleformer samt ved konsulentvirksomhed. Undervisningen lægges i videst muligt omfang i alle seminariets fag således til rette, at den er vejledende med hensyn til stoffets praktisk-pædagogiske udformning.

Gennem hele sit anlæg må undervisningen klargøre den etiske, pædagogiske og samfundsmæssige betydning af husholdningslærerindernes gerning.

Det tilstræbes at tilrettelægge undervisningen således, at den nøje følger udviklingen, og at den så nær som muligt belyser forholdene, som de forekommer i det praktiske liv.

Foruden at sikre tilegnelse af kundskaber og færdigheder må undervisningen ved sit stof og sin form fremdrage fagenes kulturelle værdi og derved bidrage til at fremme elevernes personlige udvikling. Gennem arbejdsopgaver af forskellig art søges deres evne til selvstændig tilegnelse og vurdering af et stof og til praktisk, mundtlig og skriftlig fremstilling udviklet; gennem samtale, problemdiskussion og andre egnede metoder øves deres selvstændige tænkning.

§ 7

Indenfor de nedennævnte fagammer stilles lærerne frit med hensyn til stoffets ordning og valg af metoder og kan således gøre udvalgte områder til genstand for en dyberegående behandling.

Arbejdet må i videst muligt omfang bygge på elevernes selvstændige iagttagelser, undersøgelser og forsøg i laboratorium, køkken, vaskeri og andre faglokaler, på ekskursioner og ved studiebesøg m. v. Arbejdets resultater nedfældes såvidt muligt i rapporter og benyttes til arbejdsopgaver, demonstrationer og foredrag. Hvor individuelt praktisk arbejde og andet laboratoriearbejde gør det nødvendigt, skal en klasse deles i hold på ikke over 12 elever. I fagene ernæringslære og næringsmiddellære, boliglære, hjemmets økonomi, psykologi og anvendt pædagogik, skal der - og i andre fag kan der - gives skriftlige opgaver, hvis besvarelse indgår i bedømmelsen af eleverne.

§ 8

Eleverne må gøres fortrolige med fagenes hjælpeklender (håndbøger, tidsskrifter, forsøgsrapporter, statistisk materiale, film, lysbilleder m. m.), herunder med udnyttelse af tekniske hjælpemidler til billedforevisning, båndoptager, radio (evt. fjernsyn) o. lign. og øves i praktisk brug heraf.

§ 9

Indenfor rammerne af de enkelte faggrupper stilles der eleverne opgaver til løsning ved individuelt, frit, interessebetonet studium, som tilrettelægges under faglærerens vejledning og fremstilles ved skriftlig besvarelse, praktisk udførelse, udstilling eller demonstration.

§ 10

1. Undervisningsplaner for den obligatoriske vinderisning skal godkendes af undervisningsministeriet, der endvidere skal godkende ændringer i disse. I undervisningsplanerne skal angives, hvilke lærebøger der anvendes i de forskellige faggrupper.
2. Undervisningsministeriet kan indkalde de i de forskellige fag udarbejdede skriftlige opgaver til gennemsyn.

§ 11

Det er en forudsætning for oprykning i en højere klasse, at eleven til eksamensbestemmelserne på tilfredsstillende måde har gennemgået den nærmest forudgående klasse, samt at seminariet under hensyntagen til elevens evner, adfærd og karakteregenskaber skønner, at oprykning bør finde sted.

B. Særlige bestemmelser

§ 12

Uddannelsen er 3-årig (6 semestre a 18 uger), og undervisningen omfatter følgende faggrupper og fag:

<p>I. <u>Naturfag:</u>
Kemi
Fysik
Mikrobiologi
Anatomi
Fysiologi
Zoologi
Botanik med plantefysiologi.</p>	<p>II. <u>Kostlære:</u>
Madlavning
Forsøgskogning. Diætetik
Biokemi
Ernæringslære
Kostberegning
Næringsmiddellære.</p>
<p>III. <u>Husligt arbejde:</u>
Rengøring
Vask og rensning
Tekstillære og beklædning
Materialeleære
Redskabs- og maskinlære
Boliglære
Arbejdsøkonomi og -hygiejne.</p>	<p>IV. <u>Familien og samfundet:</u>
Hjemmets økonomi
Psykologi
Sociologi
Familiekundskab
Hygiejne.</p>
<p>V. <u>Pædagogiske fag:</u>
Pædagogik
Praktisk pædagogik
Metodik.</p>	

Endvidere kan der undervises i fakultative fag, f. eks. havebrug og håndarbejde.

Det ugentlige timetal må ikke overstige 36 timer.

Afvigelser i skemaet kan efter omstændighederne finde sted i det omfang, det er nødvendigt for arbejdets udførelse, særlig med henblik på prøver, skriftlige arbejder, ekskursioner, institutionsbesøg o. lign., men der må da drages omsorg for, at sådanne afvigelser rammer fagene ensartet.

Naturfag

Undervisningen i naturfagene skal danne grundlaget for elevernes forståelse af og arbejde med de egentlige husholdningsfag og må som følge heraf tilrettelægges således, at dette krav opfyldes. Der tages hensyn til vejledning i stoffets metodiske tilrettelægning og den elementære undervisnings praktiske gennemførelse i de forskellige skoleformer for voksne. Til alle de herhen hørende fag knyttes i størst mulig udstrækning øvelser, ekskursioner, rapporter og beregninger.

Om de enkelte naturfags omfang skal iøvrigt anføres følgende:

1. Kemi

Fagets grundbegreber, herunder bygning af atomer og molekyler med træk af den moderne atomteori i populær fremstilling, stoffernes inddeling og tilstandsform, opløsninger, ionteori, den kemiske proces samt grundlaget for simple kemiske beregninger og forsøg gennemgås på en sådan måde, at eleverne får de fornødne forudsætninger for at forstå fagets anvendelse i de øvrige naturfag, i kostlære og i husligt arbejde i det omfang, hvori disse fag medtages i husholdningsseminariernes undervisning.

Faget omfatter iøvrigt de stoffer, der som grundstof eller kemiske forbindelser er af betydning i husholdningen, således at eleverne får et grundigt kendskab til de pågældende stoffer og deres egenskaber og orientering om deres fremstilling. Faget støttes af laboratorieøvelser. Der indøves tillige simple kemiske beregninger.

2. Fysik

Undervisningen tilsigter at bibringe eleverne et grundigt kendskab til de fysiske processer, som finder anvendelse i husholdningen, og som er af betydning for elevernes forståelse af fagets anvendelse i de øvrige naturfag, i kostlære og i husligt arbejde i det omfang, hvori disse fag medtages i husholdningsseminariernes undervisning. Der bygges videre på mellem- og realskolens pensum, idet der lægges særligt vægt på afsnit af betydning for forståelsen af redskabs-, maskin- og materialelære. Faget støttes ved simple beregninger, øvelser og studiebesøg.

3. Mikrobiologi

Fagets almindelige del omfatter det for forståelsen af fagets specielle del nødvendige kendskab til mikroorganismernes forekomst, bygning, livsførelse, dyrkning og bekæmpelse og kendskab til de i husholdningen almindeligt forekommende nyttige eller skadelige arter af disse (skimmelsvampe, gærsvampe, eddikesyrebakterier, mælkesyrebakterier, propionsyrebakterier, nitrificerende og kvælstofbindende bakterier, vand- og tarmbakterier, smørsyrebakterier og forrådnelsesbakterier) samt til sådanne sygdomsfremkaldende mikroorganismer, som det med henblik på hygiejneundervisningen er nødvendigt for eleverne at have kendskab til. Fagets specielle del omfatter de forskellige næringsmidlers særlige mikrofloraer og disses nyttige eller skadelige virkninger samt levnedsmiddelforgiftninger. Faget bør støttes af demonstrationer og øvelser.

4. Anatomi

Faget omfatter kendskab til menneskets skelet, tænder, hud, muskler, åndedrætsorganer, blodkarsystem, fordøjelsesorganer og andre indre organer, nervesystem og sanseorganer i det omfang, det er nødvendigt for tilegnelse af fysiologi, hygiejne og arbejdsøkonomi.

5. Fysiologi

Undervisningen må tilstræbe at give eleverne en klar opfattelse af livsprocesserne i den menne skelige organisme med særlig hensyntagen til ernærings- og arbejdsfysiologien. Faget omfatter fordøjelsen, åndedrættet, kredsløbet, legemsvædskerne (særlig med henblik på blod og lymfe), nervesystemets og musklernes funktioner, det intermediære stofskifte, energistofskiftet, leverens og nyrernes funktioner, smagen, lugten og følelsen, synet og hørelsen, hormonerne og deres opgaver samt de til formeringen knyttede processer.

6. Zoologi

Faget omfatter foruden en orientering i det zoologiske system og zoologiens grundprincipper iøvrigt og hovedsagelig kendskab til de dyrearter, der enten finder anvendelse i husholdningen (fisk, fjerkræ, vildt, svin, hest, får, okse) eller er til skade i hjemmet (protozoer, bløddyr, bændelorme, rundorme, krebsdyr, lus, lopper, fluer, møl, myg, hvepse, myrer, biller, mider, mus og rotter).

7. Botanik med plantefysiologi

Der undervises i systematisk botanik, morfologi, planteanatomi og fysiologi i det omfang, der skønnes nødvendigt for undervisningen i næringsmiddellære og i de tekniske fag. Systematikken omfatter bestemmelse af plantefamilierne og gennemgang af de danske plantefamilier (græsserne, liljebloomstrede, rakleblomstrede, salturterne, syrefamilien, korsblomstrede, stenfrugtfamilien, kærnefrugtfamilien, rosenfamilien, ærteblomstrede, skærmbloomstrede, gedebladfamilien, læbeblomstrede, natskyggefamilien, bøllefamilien, kurvblomstrede, nåletræer og højere svampe samt enkelte vigtigere slægter og arter udenfor disse familier), der rummer for husholdningen betydningsfulde, nyttige eller skadelige arter. Morfologien indøves i et sådant omfang, at eleverne er i stand til at beskrive en plante. Planteanatomi omfatter de højere planters væsentligste bygningstræk med særlig henblik på den indre bygning af sådanne organer og væv, som finder anvendelse i husholdningen, medens undervisningen i plantefysiologi tilsigter at give eleverne kendskab til planternes vigtigste livsprocesser.

§ 14

Kostlære

Undervisningen er såvel praktisk som teoretisk. Den må i videst mulig udstrækning tilrettelægges således, at de kundskaber, eleverne har erhvervet sig gennem det teoretiske arbejde, finder direkte anvendelse i det praktiske arbejde og de dertil knyttede planer, beregninger og skriftlige rapporter. Med henblik på opøvelse af elevernes vurderings- og kombinationsevne gives selvstændige opgaver, som efter elevens eget valg kan løses f. eks. ved udstilling og/eller demonstration, ligesom der udføres skriftlige arbejder i tilknytning til fagene.

Undervisningens organisation må være vejledende for tilrettelæggelsen af undervisningen i denne faggruppe i de forskellige skoleformer.

1. Madlavning, herunder bagning, konservering, partering m. m.

På grundlag af elevernes forud erhvervede praktiske færdigheder skoles de i den rationelle udførelse af alle principielle arbejder. Hovedvægten lægges på systematisering, planlægning og gennemførelse af køkkenarbejde med lige hensyntagen til ernæringsmæssige, økonomiske, tekniske og hygiejniske problemer. Eleverne øves i såvel mundtligt som skriftligt og ved demonstrationer at redegøre for gennemførelsen af de enkelte arbejder. Disse tilrettelægges under anvendelse af samtlige rationelle undervisningsformer og som selvstændige opgaver.

2. Forsøgskogning. Diætetik

Forsøgskogning tilrettelægges med nær tilknytning til såvel den praktiske som den teoretiske undervisning. Der tages sigte på at belyse de vigtigste fysiske og kemiske processer, som foregår i næringsmidlerne ved tilberedning og opbevaring. Hovedvægten lægges på ændringer af ernæringsmæssige, diætetisk og madteknisk art, såsom stivelsens forkløstring, proteinstoffernes koagulation, askorbinsyrens iltning m. v. Diætetik omfatter en teoretisk gennemgang af de almindelige forekommende diæter samt diæternes økonomiske og ernæringsmæssige konsekvenser. Der gives praktiske opgaver i diætmadlavning.

3. Biokemi

Faget skal give eleverne et nøje kendskab til næringsstofferne s kemi og egenskaber samt et indblik i deres omsætning i organismen, navnlig gennem kendskabet til de enzymer, der er nødvendige hertil, ligesom hormonernes regulering af stofskifteprocesserne berøres. Det tilstræbes endvidere at give eleverne forståelse af de ændringer i næringsværdien, som kan finde sted ved næringsmidlernes industrielle behandling, ved konservering og ved madsens tilberedning.

Faget støttes af øvelser, der tager sigte på at belyse de ovennævnte forhold samt analyse af og kontrol med næringsmidler.

4. Ernæringslære

Faget skal bibringe eleverne et grundigt kendskab til de enkelte næringsstoffers betydning for mennesket, såvel udfra kvalitative som kvantitative betragtninger. De forskellige forhold, der har betydning for behovets størrelse, gennemgås.

Der lægges vægt på, at eleverne får forståelsen af de synspunkter, som må anlægges ved sammensætning af en forsvarlig kost. Der udføres skriftlige opgaver i tilknytning til faget.

5. Kostberegning, herunder kostvurdering

Der lægges vægt på at udvikle elevernes talsans og kombinationsevne samtidig med, at alle former for kostberegning indøves.

Udfra de kundskaber, eleverne har tilegnet sig i ernæringslære, må de udarbejde kostplaner og foretage såvel skriftlige som mundtlige vurderinger af næringsmidler, retter og kostsammensætninger. De må ligeledes indøves i tilrettelægning, opgørelse og vurdering af kostundersøgelser.

6. Næringsmiddellære

Faget omfatter nærings- og nydelsesmidlernes struktur, sammensætning, produktion, behandling, indkøb, opbevaring, konservering, tilberedning og anvendelse. Det tilstræbes at give eleverne mulighed for en underbygget vurdering af de forskellige næringsmidlers relative værdi, ligesom der lægges særlig vægt på de forhold, som er af væsentlig betydning for befolkningens sundhed og såvel hjemmets som samfundets økonomi.

Eleverne orienteres i offentlige foranstaltninger vedrørende næringsmidlernes fremstilling, distribution, import og eksport.

De opøves i beskrivelse og bestemmelse af næringsmidler. Til faget kan knyttes laboratorieøvelser med undersøgelse af næringsmidlernes sammensætning og egenskaber, herunder også simpel næringsmiddelanalyse. Der udføres skriftlige opgaver i tilknytning til faget.

§ 15

Husligt arbejde

Undervisningen i faggruppen tilrettelægges efter de samme retningslinier som anført for kostlæregruppen.

Om undervisningen i de enkelte fag kan anføres:

1. Rengøring

Undervisningen er såvel praktisk som teoretisk og har til formål at give eleverne kendskab til rengøringsmidler, rengøringsredskaber og -maskiner samt til disse hjælpemidlers rette brug under hensyntagen til materialernes art.

Endvidere tilsigtes det at træne eleverne i planlægning af hjemmets renholdelse samt i et vist omfang af erhvervsmæssig rengøring ud fra økonomiske, hygiejniske, arbejds- og tidsbesparende synspunkter. Desuden opøves eleverne i de forskellige rengøringsdiscipliner, vedligeholdelsesarbejder og i brugen af redskaber og teknisk udstyr. Der lægges vægt på indøvelse af metoder, som er særligt egnede for undervisning i de forskellige rengøringsdiscipliner.

2. Vask og rensning

Undervisningen tilrettelægges såvel praktisk som teoretisk og har til formål at give eleverne kendskab til vaske- og rensemidlernes kemi samt deres virkning og anvendelsesområder under hensyntagen til tekstilstoffernes art og til virkningen af de tekniske hjælpemidler.

Eleverne trænes i planlægning af husholdningsvask under forskellige forhold ud fra økonomiske, hygiejniske, arbejds- og tidsbesparende hensyn. Det tilsigtes at opøve eleverne i rationel gennemførelse af alle husholdningsvaskens arbejder - under anvendelse af de almindeligt forekommende typer af vaske-midler og af sådanne typer af teknisk udstyr, som forekommer i hjemmene, i fællesvaskerier m. v. Eleverne oplæres i rensning og vedligeholdelse af såvel personlig garderobe som boligens tekstiler, og det tilstræbes at indøve metoder, der er egnede for undervisning i tekstilers behandling ved vask og rensning.

3. Tekstillære og beklædning

Faget omfatter de i hjemmene almindeligt forekommende og til beklædning anvendte tekstiler.

Ved hjælp af varesamling og gennem ekskursioner til produktionscentre o. lign. gives der eleverne undervisning i tekstilfibrenes oprindelse og tilvirkning, deres egenskaber, brugsværdi og anvendelsesområder. Der lægges særlig vægt på indkøb af såvel metervarer som konfektionerede varer og trikotage. Der gives orientering om eksisterende standards for afprøvning af tekstilstoffer samt om de i detailhandelen forekommende mærkeordninger. Endvidere gives der i et vist omfang vejledning i hensigtsmæssig og æstetisk påklædning.

4. Materialelære

Faget omfatter de til husholdningens brugsgenstande og inventar almindeligt anvendte materialer, herunder metaller, plast (form stoff er), træ, læder, skind og andre til fodtøj anvendte materialer samt glas og fajance, porcelæn m. v. Endvidere materialer til gulv-, væg- og bordbelægning samt overfladebehandlinger af disse. Det tilstræbes særlig at give eleverne kendskab til de forskellige materials brugsmæssige egenskaber samt deres behandling og vedligeholdelse.

5. Redskabs- og maskinlære

Undervisningen er såvel praktisk som teoretisk og tilrettelægges således, at eleverne opnår et grundigt kendskab til principperne for konstruktion og brug af redskaber, apparatur og maskiner og får øvelse i anvendelse, behandling og vedligeholdelse af disse. Til faget knyttes indkøbsvejledning og demonstrationsøvelser.

6. Boliglære

Faget opdeles i boligen, derunder orientering om aktuelle boligspørgsmål - gennemgang af forskellige boligtyper, boligens - specielt køkkenets - funktioner, indretning, opvarmning og udstyr og boligens montering, herunder bosætnings økonomi (bosætningslån), valg af møbler og stoffer, farvesammensætning, belysning, møblering m. v. Der lægges vægt på at udvikle elevernes praktiske og æstetiske sans. Der gives i videst mulig udstrækning eleverne lejlighed til praktiske og skriftlige øvelser i boligmontering og til ved ekskursioner at sætte sig ind i såvel hensigtsmæssig som forkert indretning og udnyttelse af boligen med særlig hensyntagen til køkkenets indretning.

7. Arbejdsøkonomi og -hygiejne

Det tilstræbes gennem undervisningen at give eleverne forståelse af muskelfæspændingens betydning og at indøve gode arbejdsstillinger og hensigtsmæssige bevægelser ved udførelse af hjemmets arbejde samt at give eleverne forståelse af betydningen af arbejdspladsens hensigtsmæssige udformning. Endvidere opøves eleverne i opstilling af arbejdsplaner, udførelse af tidsstudier og simple arbejdsstudier.

§ 16

Familien og samfundet

Undervisningen i denne faggruppe tilstræber at bibringe eleverne fyldige og alsidige forudsætninger for deres senere undervisning af unge, der forbereder sig til at stifte familie.

I samtlige fag fremhæves familielivets værdi for den enkelte såvel som for samfundet.

Til supplement af undervisningen vil det være ønskeligt, om der gives eleverne mulighed for med bistand af socialrådgivere, organisationskonsulenter, sundhedsplejersker o. a. at deltage i socialt arbejde, f. eks. ved besøg i familier af forskellige sociale befolkningsgrupper (eventuelt som sagkyndige i arbejdsplanlægning, ernæring, husholdningsøkonomi e. lign.).

1. Hjemmets økonomi

Ved fagets tilrettelæggelse tilstræbes det at give eleverne forståelse af ordnet økonomis betydning for et sundt familieliv.

Faget omfatter almindelig økonomilære, herunder opsparring, regnskab, budgetlægning og administration. Det forudsættes, at undervisningen omfatter en kort gennemgang af de almindelige regnemetoder, øvelse i brug af regnestok og bedømmelse af statistisk materiale.

Eleverne øves i anvendelse af forskellige simple regnskabsformer, statusopgørelser og regnskabsudnyttelse. Ved budgetlægning gennemgås og opstilles budget for familier i forskellige sociale stillinger med børn på forskellige alderstrin, herunder også budget for enlige, folkepensionister m. v.

Til faget knyttes selvstændige skriftlige opgaver.

2. Psykologi

Undervisningen i psykologi må tage sigte på elevernes fremtidige undervisningsvirksomhed, på deres stilling som arbejdsledere og på deres gerning som lærere for vordende mødre. Udover den almindelige psykologi og dens grundbegreber, samt en grundig gennemgang af barnets sjælelige udvikling fra fødslen op gennem skolealderen og overgangsårene gives der eleverne indblik i barnets beskæftigelses- og virkestrang, dets leg og dens betydning samt dets behov for kontakt i og udenfor familiekredsen gennem de forskellige faser.

Betydningen af hobby, fritidsbeskæftigelse og erhvervsvejledning for større børn drøftes.

Der må indenfor faget afsættes tid til besøg på forskellige børneinstitutioner. Der gives endvidere en orientering i arbejdspsykologi. Undervisningen må tilstræbe at udvikle elevernes personlighed og selvstændighed og bidrage til deres forståelse af andre mennesker.

3. Sociologi

Undervisningen tilsigter at fremme elevernes forståelse af sammenhængen og vekselvirkningen mellem familien som samfundets element og samfundet. Der gives en oversigt over samfundsstrukturen, befolkningsforhold og statistik, landets økonomiske forhold, socialpolitiske foranstaltninger, offentlig forsorg. Familiens forhold til det offentlige, bl. a. gennem boligproblemer (derunder kollektive foranstaltninger), undervisning, erhvervsvalg, kriminalitet, fritidsbeskæftigelse m. v. Endvidere gennemgås familielovgiv-

ningen, adoptionsloven og svangerskabsloven, (derunder Mødrehjælpsinstitutionernes virksomhed). Til fremme af elevernes interesse for og forståelse af sociale forhold suppleres undervisningen om muligt med ekskursioner.

4. Familiekundskab (Læren om familielivet)

Undervisningen tilsigter at fremme elevernes forståelse af familielivets betydning for personlighedsudvikling og karakterdannelse og for udviklingen af etiske livsværdier. Faget kan omfatte oversigt over familiedannelsen i forskellige kulturer gennem skiftende tider og over samfundsforholdenes indflydelse på familiens struktur og levevis med eksempler hentet fra udviklingen gennem det sidste århundrede. Endvidere behandles forholdet mellem de unge før ægteskabet, familiens etik, familieplanlægning, familiens funktioner og arbejdsdeling, den udearbejdendes problemer, de forskellige familietyper, skilsmisssens årsager og følger for ægtefæller og børn, de enliges og de gamles problemer.

Der gives eleverne lejlighed til at stifte bekendtskab med så alsidig en faglitteratur som muligt.

5. Hygiejne med barnepleje

Faget hygiejne omfatter offentlige hygiejniske foranstaltninger, derunder levnedsmiddelhygiejne, skolehygiejne samt boligens hygiejne. Endvidere undervises i almindelige infektionssygdomme, personlig hygiejne og seksuel hygiejne. Der gives orientering om svangerskab og fødsel samt barnepleje og hjemmesygepleje.

§ 17

Pædagogiske fag

Det tilstræbes at bibringe eleverne indgående kendskab til undervisningens almindelige principper og problemer og at orientere dem i de forskellige skole- og oplysningsformers organisation og metoder. Der gives lejlighed til opøvelse i alle væsentlige metoder, som finder anvendelse i husholdningsundervisningen, ligesom der gives kendskab til og vejledning i benyttelsen af de forskellige undervisningshjælpemidler. Det tilstræbes at udvikle den personlige fremstillingsevne og frigjorthed samt evnen til at komme i kontakt med eleverne.

1. Pædagogik

Opdragelsens og undervisningens mål og midler gennemgås; ligeledes dele af pædagogikkens historie, således at hovedvægten lægges på ideerne, medens det biografiske stof kun medtages i den udstrækning, forståelsen nødvendiggør.

2. Praktisk pædagogik, herunder talelære og bøggers brug

Det tilstræbes at bibringe eleverne fyldige og alsidige forudsætninger for deres senere undervisning i de forskellige skoleformer og i deres arbejde i oplysningstjenesten. Undervisningsøvelserne bør omfatte klasse-, familie-, enkelt-, gruppe- og emneundervisning samt studiekredsarbejde og eventuelt andre undervisningsmetoder. De praktiske øvelser må såvidt muligt

gennemføres med elevhold i barneskolen, ungdomsskolen (jfr. lov om ungdomsundervisning m. v.) og husholdningsskolen. Der må tillige gives eleverne øvelse i demonstrationer og foredrag samt kendskab til udarbejdelse af pjecer og andre skriftlige arbejder. Undervisningsøvelserne skal såvidt muligt foregå i en til seminariet knyttet øvelsesskole; for barneskolens vedkommende dog tillige i folkeskolen. Til supplerung gives der i ferien mellem 2. og 3. klasse såvidt muligt eleverne adgang til at følge undervisningen indenfor de forskellige skoleformer eller til at følge husholdningskonsulenternes arbejde.

Der knyttes skriftlige opgaver til faget.

Faget omfatter en gennemgang af biblioteksvæsenet og øvelser i bøgers brug. Der redegøres for talelærens grundprincipper, og eleverne øves i stemmens brug og i talefærdighed.

3. Metodik, herunder vejledning i undervisningsorganisation og konsulentvirksomhed

De forskellige undervisnings- og oplysningsmetoder gennemgås og sammenlignes med henblik på deres anvendelighed under vekslende forhold, herunder også med vanskelige elever. Husholdningsundervisningens historie og de gældende love, bekendtgørelser og cirkulærer gennemgås.

Endvidere gennemgås arbejdsplaner indenfor de forskellige skoleformer og i forbindelse hermed må eleverne udarbejde skriftlige besvarelser.

Der redegøres for de organisationer og institutioner, som i oplysningsarbejdets tjeneste anvender konsulenter og for disses arbejde. Der gives eleverne kendskab til og øvelse i brugen af det til konsulenternes rådighed stående undervisnings- og udstillingsmateriale samt til betjening af det hermed forbundne apparatur. Der gives endvidere vejledning i foreningsarbejde og i at tilrettelægge og lede møder samt i opnåelse af kontakt med hjemmene. Eleverne gøres bekendt med grafisk fremstilling og lærer såvel at læse som at udføre denne gennem simple opgaver. Der bibringes dem forståelse af principperne ved tilrettelæggelsen af forsøgsarbejde med særlig henblik på deres evne til at vurdere og anvende forsøgsrapporter.

§ 18

Fagfordelingen fastsættes i overensstemmelse med omstående skema.

III. DEN AFSLUTTENDE PRØVE

A. Almindelige bestemmelser

§ 19

1. Adgang til at gå op til husholdningslærerindeeksamen har enhver, der på et husholdnings seminarium har gennemgået den hertil sigtende undervisning, såfremt seminariet indstiller hende dertil.
2. Hvert seminarium indsender til censorernes formand inden en af denne fastsat frist en fortegnelse over de elever, som seminariet indstiller til prøven.

	1. klasse.		2. klasse.		3. klasse.	
	1. semester	2. semester	1. semester	2. semester	1. semester	2. semester
I. Naturfag	Kemi Fysik Anatomi Zoologi** Botanik	Kemi Fysik* Mikrobiologi Anatomi* Botanik**	Kemi* Mikrobiologi* Fysiologi	 Fysiologi*		
II. Kostlære	Madlavning	Madlavning	Madlavning Biokemi Ernæringslære Næringsmiddellære	Madlavning* Biokemi* Ernæringslære Kostberegning m. v. Næringsmiddellære	Forsøgskogning, diætetik Ernæringslære* Kostberegning m. v. Næringsmiddellære*	Forsøgskogning, diætetik** Kostberegning m. v.*
III. Husligt arbejde	Rengøring Vask og rensning Redskabs- og maskinlære Arbejdsøkonomi og -hygiejne	Rengøring Vask og rensning Materialelære Redskabs- og maskinlære Arbejdsøkonomi og -hygiejne	Rengøring Vask og rensning Tekstillære og beklædning Materialelære Redskabs- og maskinlære** Arbejdsøkonomi og -hygiejne**	Rengøring* Vask og rensning* Tekstillære og beklædning** Materialelære*	 Boliglære	 Boliglære**
IV. Familien og samfundet	Psykologi	Psykologi	Psykologi Familiekundskab	Hjemmets økonomi Familiekundskab	Hjemmets økonomi Psykologi Sociologi* Familiekundskab Hygiejne med barnepleje	Hjemmets økonomi* Psykologi** Sociologi** Familiekundskab* Hygiejne med barnepleje*
V. Pædago- giske fag	Praktisk pædagogik**		Pædagogik	Pædagogik Praktisk pædagogik**	Pædagogik** Praktisk pædagogik Metodik	Praktisk pædagogik* Metodik**

* Eksamen.

** Standpunktskarakter eller årskarakter.

§ 20

1. Der afholdes ingen eksamen i:

Psykologi
Sociologi
Familielundskab
Pædagogik
Metodik,

men der gives i afgangsbetegnelse et års karakter på grundlag af elevens samlede arbejde med faget.

2. Der afholdes ingen eksamen i fagene:

Zoologi
Botanik med plantefysiologi
Forsøgskogning, diætetik
Tekstillære og beklædning
Redskabs- og maskinlære
Boliglære

Arbejdøkonomi og -hygiejne,

men der gives standpunktskarakterer, betegnende det standpunkt eleven har nået ved afslutningen af undervisningen i det pågældende fag.

3. Der afholdes indenfor faggrupperne eksamen i nedennævnte fag:

I. Naturfag:

Kemi
Fysik
Mikrobiologi
Anatomi
Fysiologi.

II. Kostlære:

Madlavning
Biokemi
Ernæringslære
Kostberegning
Næringsmiddellære.

III. Husligt arbejde:

Rengøring
Vask og rensning
Materialelære.

IV. Familien og samfundet:

Hjemmets økonomi
Hygiejne med barnepleje

V. Pædagogiske fag:

Praktisk pædagogik for voksne elever

II II II børn.

Prøven afholdes umiddelbart efter undervisningens afslutning i hvert enkelt fag.

§ 21

1. I de eksamensfag, hvori der ikke gives nogen årskaracter, tages der ved bedømmelsen hensyn til eventuelle af eleven udførte selvstændige arbejder.
2. Ved karaktergivning benyttes samme skala som ved optagelsesprøven, men der udtrages ingen hovedkaracter.
3. De i de enkelte eksamensfag givne karacterer og de i § 20, stk. 1 og 2 nævnte års- og standpunktskaracterer sammenlægges indenfor hver faggruppe til en faggruppekaracter.
4. For at bestå prøven kræves det, at eleverne i alle faggrupper har opnået mindst g i gruppekaracter.

§ 22

1. I de fag, hvori der afholdes eksamen, foretages bedømmelsen af den eller de af undervisningsministeriet beskikkede censorer. I fag med kun én beskikket censor dog af denne i forbindelse med eksaminator. Eksamenskaracteren fastsættes som gennemsnit af censors og eksaminators karacterer. Ved sammenlægning af enkeltkaracterer anvendes en skala med lige store intervaller. Hvis der ved udregning af karacteren nås et resultat, som ligger imellem to på hinanden følgende karacterer, forhøjes eller formindskes det til den nærmest liggende karacter. Hvis det ligger midt imellem, forhøjes det til den nærmest liggende karacter.
2. Censorernes formand stiller de skriftlige opgaver efter forhandling med censorerne og drager omsorg for behørigt tilsyn under prøverne. Tilsynet udøves fortrinsvis af lærerne. En lærer bør dog ikke føre tilsyn i sit eget fag. Censorernes formand fastsætter ordensbestemmelser for prøverne.
3. De praktiske og praktisk-pædagogiske opgaver formuleres af faglærerne efter forhandling med censorerne, og skal være seminarieret i hænde senest 3 dage før prøvens afholdelse.
4. Spørgsmål til de mundtlige prøver formuleres af eksaminator og tilstilles censorerne til godkendelse 2 uger før eksaminationen. Ved udvælgelse af spørgsmålene skal eksaminator iagttage, at de repræsenterer et bredt udsnit af det læste pensum. Spørgsmålene fordeles ved lodtrækning.
5. Eksaminanderne må ikke få adgang til andre hjælpemidler end dem, hvormed censor er indforstået.

§ 23

For elever, der på grund af dokumenteret sygdom er blevet forhindret i at deltage i prøven i et eller flere fag indenfor den ordinære eksamenstermin, foranstalter censorernes formand sygeeksamen.

Denne afholdes efter samme regler, som gælder for den ordinære eksamen; censorerne skal så vidt muligt være de samme.

§ 24

For at bestå husholdningslærerindeeksamen kræves der de i § 21, stk. 4 nævnte faggruppekaracterer.

§ 25

Ved afgang fra seminariet gives der på en af ministeriet autoriseret blanket dimittenden et af forstanderen og censorernes formand udstedt bevis, indeholdende:

- a. De opnåede standpunktskarakterer, årskarakterer og eksamenskarakterer, både som enkeltkarakterer og som faggruppekarakterer.
- b. Eventuelle tillægsprøver i ikke-obligatoriske fag.

§ 26

Beviset indføres i sin helhed i en af ministeriet autoriseret protokol, der underskrives af faglærere, censorer, censorernes formand og forstanderen.

Protokollerne opbevares på seminariet og skal, hvis dette nedlægges, indsendes til opbevaring hos censorernes formand.

§ 27

B. De enkelte prøver

1. Prøven i kemi er skriftlig og mundtlig. Ved den skriftlige prøve gives dels to simple beregningsopgaver, dels to spørgsmål i henholdsvis uorganisk og organisk kemi, som kan besvares kort under anvendelse af formler (3 timer). Ved den mundtlige prøve gives to spørgsmål. Eksaminationstiden beregnes til 15-20 min. Der gives to karakterer, der sammenlægges.
2. Prøverne i fysik, mikrobiologi, anatomi og fysiologi er mundtlige. Der gives ét spørgsmål i hvert af disse fag, og eksaminationen beregnes til ca. 15 min. Der gives i hvert af fagene én karakter. Disse karakterer opføres hver for sig.
3. Prøven i madlavning m.v. er praktisk-mundtlig. Eksaminanden får en opgave, som kan løses på forskellige måder. Til planlægning beregnes 1/2 time, og eksaminanden giver derefter en kort mundtlig redegørelse for den valgte fremgangsmåde. Til gennemførelse af det praktiske arbejde beregnes derefter 3 timer. Tekstbøger må benyttes. Ved bedømmelsen tages hensyn til såvel planlægningen som til gennemførelsen af arbejdet og dettes endelige resultat. Der gives en årskarakter og en eksamenskarakter, som opføres hver for sig.
4. Prøven i biokemi er mundtlig. Der stilles ét spørgsmål. Eksaminationstiden beregnes til ca. 15 min. Der gives en eksamenskarakter.
5. Prøven i ernæringslære er skriftlig og mundtlig. Den skriftlige opgave (4 timer) består i mindst seks spørgsmål, som hver især kræver en kort besvarelse. Ved den mundtlige prøve gives ét spørgsmål. Eksaminationstiden beregnes til ca. 15 min. Der gives én karakter for hver prøve. De to karakterer sammenlægges og opføres som én karakter.
6. Prøven i kostberegning er skriftlig. Forud for den skriftlige prøve afleverer hver eksaminand en selvstændig udarbejdet kostplan for en uge med beregning af pris og næringsindhold og en grafisk fremstilling heraf i relation til de til enhver tid gældende behovsnormer. Selve den skriftlige prøve (4 timer) består i en kostberegning af mere kompliceret karakter. Der gives en årskarakter, hvori kostplanen indgår med halvdelen. Desuden gives en eksamenskarakter. De to karakterer sammenlægges til én endelig karakter.

7. Prøven i næringsmiddellære er praktisk-skriftlig (4 timer).
Eksaminanden stilles overfor to repræsentative prøver af nærings- eller nydelsesmidler, som skal identificeres, beskrives og kort karakteriseres med hensyn til næringsværdi, opbevaring, indkøb og anvendelse. Eksaminanderne må til deres rådighed have det nødvendige apparatur. Det påses, at de får opgaver af samme sværhedsgrad. Der gives en eksamenskarakter.
8. Prøven i rengøring samt vask og rensning er praktisk-mundtlig. Indenfor de to fag gives der med lige vægt på disse hver eksaminand en opgave, som eventuelt kan løses på forskellig måde. Eksaminanden får 1/2 time til at planlægge arbejdet og giver derefter en kort mundtlig redegørelse for den valgte fremgangsmåde. Til gennemførelse af det praktiske arbejde beregnes derefter 3 timer. Ved bedømmelsen tages hensyn såvel til planlægningen som til gennemførelsen af arbejdet og dettes endelige resultat. Tekstbøger må benyttes. Der gives i hvert af fagene en årskaracter, som sammenlægges og en eksamenskaracter. Karaktererne opføres hver for sig.
9. Prøven i materialelære er mundtlig. Der stilles ét spørgsmål, og eksaminationstiden beregnes til ca. 15 min. Der gives en eksamenskaracter.
10. Prøven i hjemmets økonomi er skriftlig (4 timer).
Lærebog må medtages. Der gives en opgave i budgetlægning for en familie tilhørende en af de større befolkningsgrupper. Der gives en eksamenskaracter.
11. Prøven i hygiejne med barnepleje er mundtlig. Der stilles ét spørgsmål, og eksaminationstiden beregnes til ca. 15 min. Der gives en eksamenskaracter.
12. Ved prøven i praktisk pædagogik for voksne elever skal eleven give en lektion i et opgivet emne indenfor kostlære eller husligt arbejde. Eleven må selv bestemme, hvem lektionen skal holdes for indenfor ungdoms-, aften- eller husholdningsskolen eller for en gruppe husmødre. Emnet skal belyses praktisk-teoretisk. Eksaminanden får 2 dage til udarbejdelse af opgaven. Prøvens varighed beregnes til højst 1 time. Der gives en årskaracter, hvor der tages lige hensyn til de undervisningsformer, der er praktiseret i seminarietiden. Endvidere gives en eksamenskaracter. Begge karakterer opføres særskilt.
Ved prøven i praktisk pædagogik for børn må eleven selv tilrettelægge opgaven som enkeltmandsundervisning eller forevisning. Der beregnes 1/2 time til prøven, og der gives en eksamenskaracter og en årskaracter, der sammenlægges og opføres som én karakter.

§ 28

Efter seminariets indstilling kan undervisningsministeriet i særlige tilfælde give tilladelse til, at elever aflægger prøve i et eller flere ikke-obligatoriske fag.

IV. IKRAFTTRÆDELSSESBESTEMMELSER

De i nærværende bekendtgørelse indeholdte regler om optagelse på seminarierne finder første gang anvendelse ved optagelse i sommeren

De i nærværende bekendtgørelse indeholdte regler om seminariernes undervisning og eksamen kommer første gang til anvendelse for elever, der optages i 1. klasse i sommeren

DE ØKONOMISKE KONSEKVENSER AF UDVALGETS FORSLAG

Efter forslaget er uddannelsen på husholdnings seminarierne forslået udvidet fra 2 til 3 år under hensyn til de faglige krav, som stilles til husholdningslærerinderne i deres erhverv i det omfang, udvalget har fundet det rimeligt og nødvendigt at imødekomme disse.

Heroverfor må naturligt foretages en afvejning af hensynet til uddannelsens økonomi og herunder især den enkeltes mulighed for at gennemføre en uddannelse af den angivne varighed og for i sit erhverv at kunne opnå en rimelig placering under hensyn hertil.

Udvalget finder, at den lønmæssige placering af de husholdningslærerinder, der opnår ansættelse ved skoleformer, hvor lønnen principielt beregnes som i folkeskolen (husholdningsskoler, efterskoler m. v.) og ved ungdomshjem, opdragelseshjem o. lign., uanset den forøgede udgift ved den længere uddannelse ikke kan anses for urimelig.

løvrigt går udvalget ud fra, at den forlængede uddannelse må medføre, at husholdningslærerinderne opnår en lønmæssig placering svarende til den placering, der gives folk med en uddannelse af tilsvarende omfang og varighed.

Man skal pege på, at uddannelsen i enkelte andre lande er af længere varighed end den nuværende danske, og at den f. eks. i Sverige (skolkösklärarin-deutbildningen) og i Finland er 3-årig, heri inkluderet 1 års præpa-randklasse samt, at den i Skotland er 3-årig og i U.S.A. 4-årig.

Endvidere har man henset til, at andre danske uddannelsesformer for kvindelige erhverv f. eks. uddannelse af småbørnslærerinder, er længere end den nuværende uddannelse af husholdningslærerinder.

Betalingen for undervisningen på husholdningsseminarierne andrager for øjeblikket 2. 200 kr. Hertil må for alle seminariernes vedkommende lægges udgiften til bøger, ca. 500 kr.

Udgiften til skolepenge må antages at blive forøget til ca. 3. 300 kr. Udgiften til bøger skønnes ikke at ville blive nævneværdigt påvirket.

Hertil kommer udgiften til kost og logi, som ved husholdnings seminarierne i Sorø, men ikke i København, kan fås på seminarierne. Udgiften hertil anslås at andrage fra 175 kr. til 250 kr. mdl.

Forlængelsen af uddannelsen skønnes med hensyn til statstilskud m. v. at have følgende virkninger:

Tilskud til forstanderløn påvirkes ikke af udvidelsen.

Tilskud til lærerløn. Det må formodes, at oprettelsen af en 3. klasse vil forøge seminariernes udgifter til lærerløn og dermed også til statstilskuddet til lærerløn med 50 pct. Den i forslaget til 'en 3-årig uddannelse forudsatte udvi-

deise af lærertimetallet ved oprettelse af mindre arbejdsgrupper i en række fag vil modvirkes ved de ligeledes forudsatte lavere klassetimetallet og vil derfor formentlig ikke give anledning til nogen væsentlig forøgelse af lærerlønnen og dermed af lærerlønstilskuddet.

Bygningstilskud. Ved overgang til 3 klasser mod nu 2 vil det for seminarierne blive nødvendigt at indrette, opføre eller leje 2 å. 3 nye lokaler ved hvert seminarium. Det vil desuden være nødvendigt at foretage en supplering og fornyelse af inventar og undervisningsmidler. Der vil herved ske en forøgelse af seminariernes værdi, respektive husleje, og af inventarets værdi, hvilket igen vil medføre en stigning i bygningstilskuddet.

Driftstilskud. Elevtallet i seminariernes 1. og 2. klasse, hvorefter driftstilskuddet beregnes, har i tre-året 1953/54 til 1955/56 gennemsnitlig været 87 elever i 1. og 84 elever i 2. klasse. Driftstilskuddet pr. elev har i samme periode gennemsnitlig andraget 412 kr. Det må antages, at seminariernes elevtal pr. klasse ved en 3-klasset uddannelse vil blive mindre som følge af de økonomiske konsekvenser for eleverne. Regner man imidlertid af forsigtigheds-hensyn med samme gennemsnitlige elevtal pr. klasse som i de nævnte 3 år og med samme driftstilskud pr. elev, vil driftstilskuddet stige med 50 pct.

I nedenstående oversigt er angivet dels de tilskud, der i gennemsnit i årene 1953/54, 1954/55 og 1955/56 er ydet husholdningsseminarierne, og dels de beløb, som statstilskuddene efter udvidelsen af uddannelsen må antages af ville andrage:

	Gennemsnitlige nuværende tilskud kr.	Anslået fremtidigt tilskud kr.
Tilskud til forstanderløn....	49.083	49.000
Tilskud til lærerløn.	204.292	306.400
Bygningstilskud	23.817	40.600
Driftstilskud	69.276	103.900
Ialt	346.468	499.900

Elevunderstøttelser. Statsunderstøttelser til eleverne ydes efter de for folkeskoleseminarierne gældende regler med et gennemsnitligt beløb af for tiden 350 kr. pr. seminarieelev årligt, som efter seminarieforstandernes og lærerkollegiernes skøn fordeles til eleverne.

Man skal pege på ønskeligheden af, at der for husholdningsseminarierne må blive givet yderligere et beløb til nedbringelse af skolepengene på tilsvarende måde som ved de private folkeskoleseminarier for tiden 165 kr. årlig pr. elev.

Der har som et gennemsnit for årene 1954/55, 1955/56 og 1956/57 været udbetalt 53. 316 kr. i elevunderstøttelser.

Når man går ud fra, at de nuværende gennemsnitlige elevtal pr. klasse forbliver uændrede, vil det samlede antal elever på seminarierne blive forøget med 50 pct. , og udgiften til elevunderstøttelser stige til ca. 79. 975 kr.

Såfremt forslaget om forhøjelse af understøttelsen med 165 kr. imødekommes, vil udgiften stige yderligere med ca. 37. 600 kr. , således at den samlede udgift til elevunderstøttelser bliver 117. 600 kr.

Eventuel oprettelse af forberedelseskursus ved husholdningsskolerne.

Forslaget om optagelsesbetingelser ved den 3-årige uddannelse forudsætter, at der ved nogle husholdningsskoler oprettes særlige forberedelseskursus af 3-6 måneders varighed som supplement til skolernes almindelige 5 måneders kursus i lighed med tilsvarende forberedelseskursus for aspiranter til landbohøjskolen ved adskillige landbrugsskoler.

Dette vil medføre en tilskudsudgift til de pågældende husholdningsskoler, som skønnes at ville andrage højst 40.000 kr. årligt.

De samlede udgifter til statstilskud m. v. skønnes herefter at ville stige med 257.700 kr., idet de sammenlignet med de nuværende gennemsnitlige udgifter anslås at ville andrage følgende beløb:

	Gennemsnitlig nuværende udgift kr.	Anslået fremtidig udgift kr.
Tilskud til husholdningsseminari- erne	346.468	499.900
Elevunderstøttelser	53.300	117.600
Tilskud til forberedelseskurser . .	0	40.000
Ialt	399.768	657.500

København, den 29. oktober 1957.

Rigmor Berg-Nielsen

Folmer Dam

Valborg Olsen

Ulla Pedersen
Formand

Astrid Stoumann

Ella Saaby

Vera la Cour

/N. Thye-Nielsen
i Sekretær

**THE COMMITTEE FOR
HOME ECONOMICS TEACHERS TRAINING COLLEGES**

c/o The Ministry of Education
Fred eriksholms Kanal 21 Copenhagen K. Denmark

The Committee for Home Economics Teachers Training Colleges has been appointed by the Danish Ministry of Education in order to consider the possibilities of introducing certain changes in the training of the Home Economics Teachers in Denmark. In order to obtain information as to the training of Home Economics Teachers in other countries, the committee would be grateful to have the below listed questions answered:

Should the training in question in a country be organized in such a way that it embraces several maintypes within its frame it would be appreciated if a questionnaire could be filled in for each such major type of training within the education as a whole.

1. The organization of the Teachers Training Colleges:

a)	Private institutions	yes no	(kindly mark your preference)	Semiofficial	yes no
	County	yes no		Government	yes no
b)	Connected whit universities or other institutions				
c)	Boarding schools or not.	yes no			
d) (The figures may be average).	Number of classes			Number of students within such working groups	
	Number of students within the classes			Number of working groups within practical subjects.	
	Number of working groups within theoretical subjects			Number of students within such working groups	
e)	Duration of training	years		Effective working-weeks within the years	weeks
f)	Does the training include a preparation period	yes no		Duration of same	
	Special type of education				

2. Requirements

a)	Age				
b) Previous experience	Practice in home economics ..	years		Practice in schools	years
	Practice in homes	years		Theory compulsory until	years
c)	Certificate of Health	yes no			
d)	Admission Test				

3. The financial status of the Home Economics Teachers Training Colleges

a)	Average total expense per student	
	Including Board and Lodging	
	Fees	
	Scholarships or other kinds of financial support accorded to the students, average figure per student	
b)	Government subsidies to the Colleges.	1
	Total	
	Average per student	

4. Subjects, number of lectures etc.

Danish Teachers Training Colleges of Home Economics are working with the below listed curriculum.					
1st year	Average number of lessons per week	Total number of lessons abt.	2nd year	Average number of lessons per week	Total number of lessons abt.
1. Practical work:			1. Evaluation of goods (including food articles)	3	108
a) Kitchen work	10	360	2. Nutrition with Biochemistry	5	180
b) House work (cleaning, laundry etc.)	5	180	3. Microbiology	1	36
c) Household technique:			4. Physiology	1½	54
1) Kitchen work	4	144	5. Hygiene, incl. nursing and care of children	1½	54
2) House work	2	72	6. Household Economics	4	144
2. Anatomy	2	72	7. Pedagogics	10	360
3. Botanics with plantphysiology	2	72	8. Experimental cookery	2	72
4. Microbiology	1	36	9. Housing	½	18
5. Chemistry (including 2 weekly hours of laboratory-work)	6	216	10. Evaluation of materials and utensils	1	36
6. Household accounts and Nutritional calculations	1	36	11. Psychology, pedagogics and methodics	3	108
7. Physics	1	36	12. Working methods (rationalization)	½	18
8. Nutrition	1	36			
9. Correct use of text- and hand-books		10			
Abt.	35	1270	Abt.	33	1188

5. Examinations or other final tests.

Information is requested as to oral and written tests, samples of written tests to be attached, please. Should no actual examination take place but possibly another form of test, kindly give information as to details of such tests, their duration etc.

6.

Yearly number of students (average)		Students left	
Students admitted		Students having finished the course	
<p>If the training includes a preparation period, information as to the number of students quitting during or after this period is especially requested.</p>			

7. Engagement after a training as Teacher of Home Economics

☐ Primary Schools (Kindly mark your preference) High Schools	☐ Vocational Work Evening Schools	☐ Commerce Industry	☐ Agriculture Various institutions
☐ Schools of Home Economics Secondary Schools	☐ Research Extension Work	☐ Childrens Welfare and other social work	
Others			
<p>Information as to duration of possible internships is requested</p>			

8. Organizations of higher training of Home Economics teachers

--

9. Additional Information

--

2. REQUIREMENTS

Countries	a) Age	b) Previous experience			c) Certificate of Health		d) Admission test		e) Preparation period months
		Practice in home economics months	Practice in home months	Practice in schools months	Yes	No	Yes	No	
Denmark :	20	12		5	+		+		
Norway :	20—35	12		6—12	+			+	
Finland :	19	12	3	4 $\frac{1}{2}$ —12	+		+		12
Helsingfors									
Högvalla	20	12		6—12	+				
Järvenpää	18		12	6	+			+	12
Iceland :	21			9	+			+	12
Sweden :	20	12		6	+			+	12
Austria :	17	24	8		+		+		
Switzerland :									
Zürich	18	6	6—12		+		+		12
Lausanne	19				+				
Bern	16	12	3		+		+		12
United States :	17				+			+	
Germany :									
Baden-Württemb.	18	6	6		+		+		12
Frankfurt am Main	21—35	18	6		+		+		2
Hannover	22—28				+				7

Sorø den 28/4-1956

Til
Undervisningsministeriet

Undertegnede rektorer og forstandere ved nordiske lærerindeskoler i husholdning samlet til forhandlingsmøde i Sorø den 27. -28. april skal herved tillade sig overfor undervisningsministeriet at fremføre følgende udtalelse:

En af de største vanskeligheder vedrørende uddannelsen af lærerinder i husholdning i alle nordiske lande er at få de nødvendige lærerkræfter til lærerindeskolerne i husholdning. Grunden til dette er i første række, at der ikke findes tilstrækkelige muligheder for videreuddannelse i mange af lærerindeskolernes fag udover selve uddannelsen ved disse skoler.

Dette for den fremtidige uddannelse af lærerinder i husholdning meget vigtige forhold har vi ved vort møde besluttet at henlede opmærksomheden på overfor vedkommende højeste myndighed i hvert af de nordiske lande.

Ærbødigst

Folmer Dam

Husholdningsseminariet
Ankerhus, Sorø

Helga Sigurdardottir

Husholdningsseminariet i Reykjavik,
Island.

Rigmor Berg-Nielsen

Birgitte Berg Nielsens
husholdningsseminarium,
København.

Gudrun Akre

Statens lærerindeskole i Husstell,
Stabekk, Norge.

Ella Saab

Det Suhrske husholdningsseminarium,
København.

Inez Anell

Frederika Bremer Førbundets
Lanthusholdningsseminarium,
Rimför sa.

Rune Melander

Høgvalla seminarium i Huslig Ekonomi, Seminariet før Huslig Utbildning i Umeå,
Finland.

Birgit Hergård

Sverige.

Kerttu Sihvonen

Seminariet før Huslig Utbildning,
Helsingfors.

Karin Holmvall

Fackskolan før Huslig Ekonomi,
Uppsala.

Greta Kastman

Statens Skolkøks seminarium,
Stockholm.

